

STORTINGET

Innst. 289 L

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 47 L (2017–2018)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Lov om fagskoleutdanning (fagskoleloven)

Til Stortinget

Innledning

Hovedinnhold i proposisjonen

I proposisjonen foreslår Kunnskapsdepartementet en ny lov om fagskoleutdanning. Loven skal gjelde for fagskoleutdanning som er akkreditert av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT). Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning som ligger på nivået over videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse, og som har et omfang tilsvarende minimum et halvt studieår og maksimum tre studieår.

Mange bestemmelser fra gjeldende fagskolelov foreslås videreført i den nye loven. Det foreslås også en rekke innholdsmessige endringer som er oppfølging av Meld. St. 9 (2016–2017) Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning (fagskolemeldingen) og Stortingets behandling av meldingen, jf. Innst. 254 S (2016–2017). Disse endringene skal blant annet bidra til å klargjøre fagskolens plass i utdanningssystemet. I tillegg foreslås det lovfesting av studentorgan, rett til fødselspermisjon for fagskolestudenter og hjemmel for innhenting av personopplysninger.

Departementet foreslår også en endring i student-samskipnadsloven slik at fagskoler får rett til medlemskap i en studentsamskipnad. Videre foreslås det en justering av studentsamskipnadsloven for å regulere deling av studentsamskipnader.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Martin Henriksen, Nina Sandberg og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Kent Gudmundsen, Turid Kristensen, Marianne Synnes og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Fremskrittspartiet, Åshild Bruun-Gundersen og lederen Roy Steffensen, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona Fagerås, fra Venstre, Guri Melby, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, viser til regjeringens forslag til ny lov om fagskoleutdanning, heretter kalt «fagskoleloven». Fagskoleloven skal gjelde for fagskoleutdanning som er akkreditert av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT). Den nye loven baserer seg på gjeldende lov 6. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning, og er en oppfølging av Stortingets innstilling til fagskolemeldingen Fagfolk for fremtiden, våren 2017.

Komiteen registrerer at mange bestemmelser fra gjeldende fagskolelov videreføres, men at den nye loven gir en ny struktur og oppbygging, og at rekkefølgen på bestemmelsene endres. Komiteen registrerer også at det foreslås innholdsmessige endringer, hovedsakelig som følge av behov for nye regler for å følge opp tiltak som er foreslått i Meld. St. 9 (2016–2017) Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning, heretter kalt «fagskolemeldingen», og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. 254 S (2016–2017).

Komiteen støtter forslaget om å lovfeste retten til et studentorgan og blant annet rett til fødselspermisjon for fagskolestudenter. Komiteen viser også til departementets innstilling til forslaget.

tementets forslag om at alle fagskoler skal ha rett til tilknytning til en studentsamskipnad, og mener dette er viktig for å gi studenter ved alle fagskolene tilbud om et bedre velferdstilbud.

Komiteen vil understreke behovet for å styrke fagskolene i tiden framover, og at dette, kombinert med en satsing på yrkesfagutdanning, vil være viktig for å rekruttere nye fagarbeidere i årene som kommer. Fagskolene må både synliggjøre seg selv, og bli synliggjort, som en godt integrert del av et helhetlig utdanningssystem og som et fullverdig og likeverdig alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. Komiteen vil understreke at det er et sterkt behov for kompetansen fagskolene tilbyr.

Komiteen vil videre understreke at god høyere yrkesfaglig utdanning er helt sentralt for å sikre arbeidskraften vi trenger for å klare omstillingen som norsk økonomi og arbeidsliv står i.

Komiteen mener det er viktig med nye satsinger på fagskolene som kan styrke kunnskapen om yrkesfaglig høyere utdanning, samt at det finansieres utviklings tiltak for å sikre god kvalitet på utdanningstilbudene. Komiteen mener samfunns- og arbeidslivet må anerkjenne fagskolenes sentrale plass i utdanningssystemet som leverandører av viktig arbeids- og kunnskapsbasert utdanning av fagarbeidere innen flere fag.

Komiteen viser til at fagskolene er et utdanningstilbud utviklet i tett samarbeid med partene i arbeidslivet. Fagskolene er fleksible og treffer svært godt det kompetansebehovet som et arbeidsliv i endring har. Fagskolene er også viktige for å sikre et godt og tilpasset tilbud til fagarbeidere som ønsker å spesialisere seg ytterligere gjennom videreutdanning, og for å skape flere utviklingsmuligheter og karriereveier i tillegg til fagbrev for disse yrkesgruppene.

Komiteen mener at fagskolen er arbeidslivets utdanning, viktig for verdiskapning og velferd og en bidragsyter til produktiviteten i Norge.

Komiteen vil understreke at fagskolene spiller en viktig rolle for å tilby samfunnet korte og yrkesfaglige utdanninger som er et godt bidrag til at befolkningen skal kunne lære hele livet.

Komiteen viser til brev av 14. mai 2018 fra statsråd Jan Tore Sanner, hvor han gjør komiteen oppmerksom på at ved en feil er det ikke kommet med en overgangsbestemmelse om forskrifter i departements forslag til ny fagskolelov § 43. Komiteen vil legge den rettede versjonen av § 43 til grunn i behandlingen av denne saken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, mener at fagskoleutdanningene skal gi solide høyere yrkesfaglige utdanninger basert på arbeidslivets behov, og byg-

ge på det formelle trepartssamarbeidet innen norsk fag- og yrkesopplæring.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, er glad for at regjeringens forslag til ny fagskolelov tar et langt skritt i retning av å likestille fagskoleutdanningen med utdanning på universiteter og høyskoler. Dette flertallet vil særlig fremheve at den nye loven gir fagskolestudentene like rettigheter som studenter ved universiteter og høyskoler og bidrar til å styrke styringen og organiseringen av fagskolene. På sikt vil dette kunne bidra til at vi får en enda bedre fagskoleutdanning.

Dette flertallet viser til at Stortinget har hatt som mål at fagskoleutdanningen skal styrkes for å møte samfunnets behov for kandidater med korte og yrkesrettede utdanninger. Denne nye loven er bare ett av flere tiltak som er igangsatt. Dette flertallet viser til at det i Meld. St. 9 (2016–2017) Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. 254 S (2016–2017), ble foreslått flere tiltak for å gjøre fagskoleutdanningen enda bedre. Dette flertallet vil vise til at fagskolesektoren har fått gjennomslag for mange av sine krav i forbindelse med både fagskolemeldingen og i ny lov, som at fagskolen skal ligge på nivå over videregående opplæring, og endring av betegnelse til «høyere yrkesfaglig utdanning». Disse endringene er med på å slå fast at fagskoleutdanning ligger på nivå over videregående opplæring og skal betraktes som høyere yrkesfaglig utdanning. Bedre finansiering er for eksempel fulgt opp gjennom økt satsing på fagskolene og økte rammer og tilskudd til fagskoleutdanning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til Innst. 254 S (2016–2017) og de merknader og forslag disse partiene fremmet i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 9 (2016–2017). Disse medlemmer er glad for at det er stor tverrpolitisk enighet om å styrke fagskolene som høyere yrkesfaglig utdanning og ivareta og videreutvikle fagskolenes egenart, og at forslaget til ny fagskolelov til en viss grad ivaretar dette. Disse medlemmer mener likevel at lovforslaget ikke går langt nok, og at flere av fagskolesektorens innspill beklageligvis ikke er ivaretatt.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener en økt rekruttering til fagskolene samt en opptrappingsplan for studie plasser ved fagskolene må på plass og bør inn i regjeringens Langtidsplan for forskning og høyere utdanning.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil vise til Innst. 254 S (2016–2017) og Innst. 12 S (2017–2018) for Senterpartiets merknader om fagskolene som viktig høyere yrkesfaglig utdanning. Det er på høy tid at fagskolenes funksjon og posisjon blir løftet.

Ny lov og ny struktur

Sammendrag

Det har blitt fastsatt en rekke nye lovbestemmelser siden den gjeldende fagskoleloven trådte i kraft i 2003, og Kunnskapsdepartementet mener derfor at det er behov for en bedre strukturering av loven. I proposisjonen foreslås det derfor en ny fagskolelov med ny kapitelinndeling og ny nummerering av paragrafene, som både omfatter bestemmelser som er videreført fra gjeldende lov, og nye bestemmelser. Videre foreslår departementet en rekke språklige justeringer, som departementet har utarbeidet i samarbeid med Språkrådet.

Komiteens merknader

Komiteen støtter innspillet fra flere av høringsinstansene om å endre navnet på fagskoleloven til «lov om høyere yrkesfaglig utdanning».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at regjeringen definerer fagskoleutdanningen i loven som «høyere yrkesfaglig utdanning», jf. lovforslagets § 4. Dette er i tråd med disse partienes forslag i forrige periode, og endringen støttes av de fleste høringsinstansene, som mener at dette vil bidra til å løfte fagskolene. Lovens formål er å legge til rette for høyere yrkesfaglig utdanning av høy kvalitet og for at studentene skal ha gode vilkår for slik utdanning. Disse medlemmer mener da at lovens tittel må reflektere denne intensjonen, og at lovens tittel bør endres til «lov om høyere yrkesfaglig utdanning».

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Lovens tittel skal være lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven).»

Lovens formål og virkeområde

Sammendrag

Departementet foreslår en formålsbestemmelse som sier at lovens formål er å legge til rette for fagskoleutdanning av høy kvalitet og for at fagskolestudenten får gode utdanningsvilkår.

Overordnet ansvar for fagskoleutdanningen

Departementet foreslår derfor at dagens modell for forvaltning av fagskoleutdanning videreføres, slik at det er fylkeskommunene, og på lengre sikt de nye regione-

ne, som skal sørge for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med kompetansebehovene lokalt, regionalt og nasjonalt. Dette innebærer også et ansvar for forvaltningen av det totale tilbudet av fagskoleutdanning innen hver region.

Departementet mener at fylkeskommunens plikt til å forvalte og fordele midler på best mulig måte er ivare tatt gjennom ny finansieringsmodell, som ble omtalt i Prop. 1 S (2017–2018). Med den nye tilskuddsordningen vil Kunnskapsdepartementet tildele tilskudd til fylkeskommunene, som har ansvaret for allokering av ressurser mellom ulike fagskoler innenfor fylket.

Komiteens merknader

Overordnet ansvar for fagskoleutdanningen

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det resultatbaserte tilskuddet skal gi insentiv til å arbeide for kvalitet og øke gjennomføringen i utdanningene. Det resultatbaserte tilskuddet utgjør 20 pst. av det samlede tilskuddet til fagskoleutdanning i 2018, som totalt utgjør 125,8 mill. kroner. Flertallet viser til at det samlede antallet fagskolepoengenheter avlagt ved utdanningstilbud som fylkeskommunen finansierer, utgjør grunnlaget for beregningen av det resultatbaserte tilskuddet. Det resultatbaserte tilskuddet er i 2018 en omfordeling av tilskudd mellom fylkeskommunene. Flertallet viser videre til at det resultatbaserte tilskuddet vil ha åpen budsjettamme fra 2019. Flertallet viser også til at departementet har utvidet overgangsordningen for finansiering av de 14 frittstående fagskolene som fra 1. januar 2018 ble overført fra Kunnskapsdepartementet til fylkeskommunene, frem til 2020, noe som sikrer forutsigbar drift for disse fremover. Flertallet slår fast at fylkeskommunene har ansvaret for at det tilbys fagskoleutdanning i samsvar med lokale og regionale kompetansebehov, uavhengig av eierform, på en slik måte at mangfoldet i tilbudet er godt sikret også i fremtiden.

Flertallet viser til følgende flertallsmerknad i Innst. 12 S (2017–2018), pkt. 6.1:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen foreslår at tilskuddet til de 14 frittstående fagskolene, som tidligere fikk tilskudd over kap. 276 post 72, overføres til fylkeskommunene. Flertallet mener at dette er midler som fylket skal overføre til de respektive skolene, og at det er skolens forretningsadresse som definerer fylket den enkelte skole tilhører.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti viser til at føringer for tildeling av tilskudd til og fra fylkeskommunene i lik grad må legge til rette for både private og offentlige fagskoler. Kvaliteten i tilbudet er det som må avgjøre.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det må stilles tydelige kriterier for måloppnåelse for tildeling av tilskudd til de nåværende fylkeskommunene og de kommende regionene.

Akkreditering og godkjenning av utdanning

Sammendrag

Definisjon av fagskoleutdanning

Det foreslås at fagskoleutdanning i loven defineres som «høyere yrkesfaglig utdanning». Dette støttes av de fleste høringsinstansene, som mener at dette vil bidra til å løfte fagskolene. Noen høringsinstanser mener at dette begrepet kan føre til en sammenblanding med universitets- og høyskoleutdanning.

Unntakshjemmel for at fagskoleutdanning kan ha tre års omfang

Fagskolenes utdanningslengde er i dag maksimalt to år. Departementet går inn for at dette fortsatt skal være normalordningen, men foreslår at det unntaksvis bør gis dispensasjon for treårige fagskoleutdanninger. Unntaksadgangen skal bare benyttes hvis det kan dokumenteres at lengre utdanninger er helt nødvendig for å oppfylle kompetansekrav som stilles i arbeidslivet, og at utdanningens læringsutbyttekrav ikke lar seg gjennomføre i løpet av to år.

Akkreditering av fagskoleutdanning

Departementet foreslår at begrepet i gjeldende lov om at NOKUT gir «godkjenning» av fagskoleutdanning, byttes ut med begrepet «akkreditering». Dette er for å få lik begrepsbruk i fagskoleloven og universitets- og høyskoleloven.

Godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning

Departementet viser til at Stortinget i 2016 vedtok en bestemmelse om generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning, men at denne ennå ikke er satt i kraft, fordi departementet mener det er nødvendig å gi NOKUT tid til å opparbeide seg kompetanse og utvikle et system for godkjenning på dette området. NOKUT har i høringsrunden kommet med innspill om at de mener at loven bør endres slik at NOKUT skal gi en faglig godkjenning av utenlandsk utdanning. Departementet mener at det ikke er argumenter som tilsier at loven endres, og foreslår derfor at den vedtatte bestemmelsen om generell godkjenning videreføres i ny fagskolelov.

Godskriving og fritak

Etter gjeldende rett står reglene om godskriving av annen godkjent fagskoleutdanning og fritak på grunnlag av annen utdanning i forskrift. Departementet mener at bestemmelser om godskriving og fritak bør frem-

gå av fagskoleloven. Dette har også fått bred støtte i høringen.

Departementet foreslår at en bestemmelse om godskriving og fritak er tilnærmet lik bestemmelsen om dette i universitets- og høyskoleloven.

Komiteens merknader

Definisjon av fagskoleutdanning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at Stortinget har som mål at fagskoleutdanningen skal styrkes for å møte samfunnets behov for kandidater med korte og yrkesrettede utdanninger på nivå over videregående opplæring. Flertallet mener en lovfesting av begrepet høyere yrkesfaglig utdanning vil bidra ytterligere til å gjøre fagskoleutdanning til et reelt alternativ til universitets- og høyskoleutdanning.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at Stortinget har vedtatt at fagskoler kan bruke betegnelsen «høyere yrkesfaglig utdanning», og at utdanningsveien representerer et likeverdig, yrkesfaglig alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. Dette flertallet mener at det å styrke fagskolene som yrkesfaglig karrierevei på nivå over videregående opplæring i utdanningssystemet er helt sentralt for å øke yrkesfagenes attraktivitet og status. Dette flertallet konstaterer at Høyre-, Fremskrittsparti- og Venstre regjeringen har valgt at statsråden med ansvaret for blant annet barnehage-, grunn- og videregående opplæring skal ha ansvaret for fagskolene, og ikke statsråden med ansvar for forskning og universitets- og høyskoleutdanning.

Unntakshjemmel for at fagskoleutdanning kan ha tre års omfang

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at unntakshjemmelen kun skal brukes i spesielle tilfeller. Fagskoleutdanninger skal være korte og arbeidslivsrettede utdanninger som arbeids- og næringslivet selv etterspør kompetanse innenfor. Flertallet viser til at unntaksbestemmelsen om inntil tre år er tatt inn nettopp for å møte konkrete problemstillinger og kompetansebehov som arbeids- og næringslivet etterlyser og ser behov for å rekruttere. Flertallet finner det derfor naturlig at utviklingen av slike utdanningsløp skjer i dialog mellom arbeids- og næringsliv og relevante fagskoler, og at NOKUT akkrediterer studietilbudet på vanlig måte. Søknader om å utvide utdanning til tre år skal avgjøres av Kunnskapsdepar-

tementet eller det forvaltningsorganet myndigheten delegeres til.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener treårig fagskoleutdanning ikke må bli styrt av autorisasjon eller andre nasjonale føringer, men av faglige føringer fra arbeidslivet og kompetansebehovet i samfunnet. Disse medlemmer mener NOKUT bør være vurderende aktør.

Akkreditering av fagskoleutdanning

Komiteen mener fagskoleloven eksplisitt må tydeliggjøre at NOKUT har som oppgave å føre tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanningene, tilsvarende lov om universiteter og høyskoler § 2-1.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

«Fagskoleloven § 5 første ledd skal lyde:

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) fører tilsyn med kvaliteten i høyere yrkesfaglig utdanning og akkrediterer fagskoleutdanning, jf. lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler kapittel 2.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det ikke finnes, eller er foreslått innført, noen ordning for institusjonsgodkjenning/akkreditering av fagskoler. Det er fortsatt slik at det er utdanningene som skal akkrediteres. Disse medlemmer viser til at det i fagskolemeldingen er gjort rede for at regjeringen ønsker at ordningen med akkreditering av fagområde skal få virke en tid før det eventuelt legges frem forslag om akkreditering av fagskolene som institusjoner, og at det i den forbindelse kan vurderes en mulig ordning med institusjonsakkreditering av fagskoler. Disse medlemmer vil understreke at både lovendringene de siste årene og de som foreslås nå, øker kravene til fagskolenes administrasjon og ledelse ganske betydelig, og at det er viktig at nye krav innføres trinnvis for at de ikke skal bli for krevende å gjennomføre i praksis.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen foreslår å gå fra «godkjenning» til «akkreditering» av fagskoleutdanning. Samtidig avviser regjeringen opprykk til faghøyskole fordi det ikke finnes et system for institusjonsgodkjenning eller akkreditering av faghøyskole, og at «høyskole» er beskyttet av universitets- og høyskoleloven § 7-2. Dette medlem mener det bør vurderes en akkrediterings- og opprykksordning for fylkeskommunale fagskoler til statlige faghøyskoler etter fastsatte kriterier, tilsvarende dagens opprykksordning fra høyskole til universitet, slik Landsorganisasjonen (LO) foreslår.

Dette medlem vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en akkrediterings- og opprykksordning til faghøyskoler og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning

Komiteen mener det er viktig at ordningen med generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning iverksettes så raskt som mulig. Komiteen viser til Prop. 95 L (2015–2016), Innst. 363 L (2015–2016) og Lovvedtak 95 (2015–2016), hvor Stortinget enstemmig vedtok ny § 14 om godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning i fagskoleloven.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener dette er en forvaltningsoppgave det er viktig at NOKUT prioriterer. Flertallet viser til at NOKUT i tidligere budsjetter er blitt tilført ekstra midler for å styrke godkjenningsarbeidet, og flertallet forutsetter at ordningen kan iverksettes uten at det går på bekostning av andre oppgaver.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, mener det er viktig at NOKUT prioriterer framdriften med å utvikle et slikt system, og at de opparbeider seg nødvendig kompetanse for godkjenning på dette området. Dette flertallet mener det er viktig at fagskoleutdanningen i Norge og Norden får en felles faglig godkjenning. Dette vil bidra til større mobilitet for studenter i Norden og til at de kan studere uten fare for ikke å få sin fagutdanning godkjent.

Organisering av fagskolen og styrets ansvar

Sammendrag

Styrets ansvar

Departementet foreslår at alle bestemmelser om fagskolens organisering og ledelse samles i et eget kapittel 3 i loven. Departementet foreslår at gjeldende bestemmelser om styrets ansvar samles i én paragraf. Det foreslås at det lovfestes i denne paragrafen at styret har ansvar for at det blir gitt nødvendig informasjon og veiledning til søkere og studenter. Informasjonen skal blant annet omfatte skolepenger, utdanningstilbud, søknadsfrister og opptakskrav.

Styrets sammensetning

Departementet foreslår å lovfeste tiltaket fra fagskolemeldingen om at fagskolens styre skal ha minst sju

medlemmer. Minst to styremedlemmer skal ha tilknytning til relevant arbeids- eller næringsliv. Det foreslås også at studentene og de ansatte skal være representert i fagskolens styre. De fleste høringsinstansene støtter disse forslagene.

Rektor

Departementet følger opp forslaget i fagskolemeldingen om en styrking av fagskolens faglige og administrative ledelse gjennom å lovfeste at den enkelte fagskole skal ha en rektor, og at det er fagskolens styre som skal tilsette rektor.

Videre foreslår departementet å lovfeste en generell fullmakt for rektor til å fatte beslutninger i saker som ikke kan vente til styret kan komme sammen i møte, samt til å avgjøre løpende saker som ikke kan utsettes til neste styremøte. Dette kan være aktuelt der fagskolen må håndtere en akutt situasjon.

Tilrettelegging for studentorgan

Departementet mener at det er viktig at fagskolestudentene får tilnærmet samme rettigheter som universitets- og høyskolestudenter til å drive studentpolitikk, og at fagskolestudentenes rettigheter til medvirkning og medbestemmelse også styrkes. Departementet forslår derfor at lovens bestemmelse om fagskolestudentenes rett til å organisere seg endres slik at fagskolestudentene får tilnærmet like lovbestemte rettigheter som universitets- og høyskolestudenter.

Komiteens merknader

Styrets sammensetning

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at lovforslaget inneholder en bestemmelse om at fagskolenes styrer skal ha minst to medlemmer med bakgrunn fra relevant arbeids- eller næringsliv, minst ett medlem som skal være valgt av og blant de ansatte, og minst ett medlem som skal være valgt av og blant studentene dersom styret har minst sju medlemmer. Tilsvarende skal minst to medlemmer være valgt av og blant studentene og de ansatte dersom styret har mer enn ti medlemmer. Flertallet mener at dette på en god måte sikrer arbeids- og næringsliv, ansatte og studenter en god representasjon i fagskolenes styrer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig at ansatte på fagskolene sikres representasjon og stemmerett i styrene, samt at arbeidslivet i større grad skal få representasjon. Det er viktig for å sikre god kvalitet og relevans i utdanningene. I fag- og yrkesopplæringen er det gode tradisjoner for å inkludere partene i arbeidslivet i utviklingen av fagene, og disse

medlemmer mener det samme må gjelde i høyere yrkesfaglige utdanning. Disse medlemmer mener derfor at minst to av, de eksterne styremedlemmene med tilknytning til relevant arbeids- og næringsliv, i tillegg til å ha regional tilknytning, fortrinnsvis bør være fra partene i arbeidslivet.

Komiteen mener også det er nødvendig å se på varaordningen, fordi det med regjeringens forslag kan virke som om alle fagskolene i tillegg til å oppnevne minst sju styremedlemmer, skal oppnevne det samme antall varamedlemmer. Komiteen mener det er viktig at ansatte- og studentrepresentanter har personlige varamedlemmer, men at det bør gjøres en vurdering av behovet for å utpeke minst 14 enkeltpersoner til styrene ved alle landets fagskoler. Komiteen viser her til at det er ønskelig at medlemmer eller varamedlemmer til styret både skal ha innsikt i fagskolenes formål, virksomhet og særegenhet, og at dette stiller krav til erfaring det tar noe tid å bygge opp.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

«Fagskoleloven § 10 første ledd skal lyde:

Styret skal ha minst sju medlemmer. Minst to medlemmer skal ha bakgrunn fra relevant arbeids- eller næringsliv. Minst ett medlem skal være valgt av og blant de ansatte, og minst ett medlem skal være valgt av og blant studentene. Hvis styret har mer enn ti medlemmer, skal minst to medlemmer være valgt av og blant studentene og minst to av og blant de ansatte. Det skal velges personlig varamedlem for medlemmene valgt av de ansatte og studentene. Det skal være minst ett varamedlem for medlemmene fra arbeids- eller næringsliv, og minst ett varamedlem for de øvrige medlemmene. Eier utpeker selv, eller fastsetter hvem som skal utpeke, styrets leder.»

Tilrettelegging for studentorgan

Komiteen mener det er viktig å legge til rette for studentorgan og å involvere fagskolestudentene i utviklingen av fagskolene som høyere yrkesfaglig utdanning.

Opptak

Sammendrag

Opptaksgrunnlag

Departementet foreslår at grunnlaget for opptak til fagskoleutdanning skal være fullført og bestått videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Forslaget til lovbestemmelse er ikke til hinder for at fagskolen kan fastsette tilleggskrav, for eksempel krav til arbeidserfaring eller spesielle fagkrav fra videregående opplæring.

Nasjonal samordning av opptaket

Departementet foreslår å fastsette en felles forskrift for opptak til fagskoler. Departementet mener at en forskrift for opptak til fagskoleutdanning vil gi større transparenens, økt forutberegnelighet og større grad av likebehandling av søkerne, og foreslår derfor en forskriftshjemmel i fagskoleloven.

Videre foreslår departementet at det innføres et felles opptakssystem for fagskoleutdanningen. Departementet mener at et slikt felles opptak kan gi fagskolene økt synlighet, gi høyere kvalitet på opptaket, bedre statistikk og kunnskap og mulighet for å analysere søknin-gen og opptaksresultatet. Som en del av arbeidet med å utarbeide et nasjonalt opptak vil det også etableres en egen nettside for opptak på samme nettsted som opptaket til universitets- og høyskoleutdanning. Det vil være et viktig bidrag til å gi fagskoleutdanningen bedre synlighet for søkerne, og det vil gjøre det lettere å finne frem til fagskoleutdanningene. Det skal være frivillig for de private fagskolene å delta i det samordnede opptaket.

Aldersgrense 23 år for opptak på grunnlag av realkompetanse

Departementet viser til at det tar mer tid å opparbeide seg kompetanse tilsvarende formelle opptakskrav utenfor enn innenfor utdanningssystemet. For å tydeliggjøre at opparbeiding av realkompetanse nødvendigvis må ta en del tid, foreslår departementet å lovfeste en aldersgrense for realkompetansevurdering på 23 år for fagskoleutdanninger, men med et unntak på 21 år for opptak til kunstfaglige fagskoleutdanninger.

De fleste høringsinstansene støtter en generell aldersgrense på 23 år for realkompetansevurdering, mens en del høringsinstanser, særlig kunstutdanningen, er uenige. Departementet viser til komiteens uttalelser om opptak til kunstfag ved behandlingen av fagskolemeldingen og foreslår en unntaksbestemmelse for opptak til kunstfagskoleutdanning, slik at for spesielt kvalifiserte søkere til enkelte kunstfagskoleutdanninger kan søkeren tas opp dersom han eller hun fyller 21 år i opptaksåret.

Komiteens merknader

Nasjonal samordning av opptaket

Komiteen støtter departementets krav for opptak til fagskoleutdanning og mener at det skal være en nasjonal, felles forskrift for opptak til fagskoler. Det vil bidra til å gi fagskolene økt synlighet, høyere kvalitet på opptaket, bedre statistikk, kunnskap og mulighet for å analysere søknin-gen og opptaksresultatene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ser at mange av de private fagskolene er små og har spesialiserte, korte fagskoleut-

danninger, og at en del av dem har løpende opptak gjennom hele året. Det vil være uheldig å forvanske opptaksprosessene for disse fagskolene og hindre den fleksibiliteten de har i dag. Disse medlemmer mener derfor at det skal være frivillig for private fagskoler å delta i den nasjonale samordningen av opptaket, slik det også er for private høyskoler i universitets- og høyskolesektoren.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at for at alle fagskolene få et nødvendig løft på dette området, skal alle fagskolene være en del av et nasjonalt samordnet opptak, og at det ikke skal være frivillig for de enkelte fagskolene å delta i dette.

Aldersgrense 23 år for opptak på grunnlag av realkompetanse

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener at det i helt spesielle tilfeller, for svært talentfulle søkere, kan gis opptak til kunstfaglige fagskoleutdanninger på grunnlag av realkompetanse for søkere som fyller 19 år i opptaksåret. Departementet gis i loven hjemmel til å fastsette nærmere kriterier for dette i forskrift til denne loven.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Fagskoleloven § 16 andre ledd skal lyde:

Søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan tas opp på grunnlag av tilsvarende realkompetanse. Til kunstfaglige fagskoleutdanninger kan søkere som fyller spesielle faglige krav bestemt av fagskolen, tas opp på grunnlag av realkompetanse og opptaksprøve hvis søkerne er 19 år eller eldre i opptaksåret. Departementet fastsetter i forskrift hvilke kunstfaglige utdanninger som kan omfattes av unntaket fra krav om 23 år for opptak på grunnlag av realkompetanse og kan også fastsette nærmere faglige krav, herunder fastsette en øvre grense for hvor mange som kan tas opp gjennom bruk av unntaksordningen over en bestemt periode.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har registrert at det har kommet tunge faglig innspill knyttet til spørsmålet om 21 års nedre aldersgrense for søkere til kunstfaglige fagskoleutdanninger. I dag har høyskoler og universiteter unntak fra kravet om generell studiekompetanse ved opptak til enkelte utdanninger innen kunstfag. Et eksempel er bachelor i kunst ved UiB, fakultet for kunst, musikk og design. De kan ta inn søkere som fyller 19 år i opptaksåret, selv om de ikke har bestått videregående utdanning. Disse medlemmer mener det er urimelig at det skal stilles høyere krav for opptak til kunstfagskoler enn for opptak til kunstfag ved høyskole og universitet.

En stor del av søkere og studenter ved kunstfagskoler er under 21 år og har ikke bestått videregående opplæring. Disse medlemmer mener at resultatet ved et krav om realkompetansevurdering og en nedre aldersgrense på 21 år vil slå uheldig ut. Bestått videregående opplæring eller oppnådd realkompetanse gir i seg selv ikke grunnlag for å studere visuelle kunstfag, det er de kunstfaglige vurderinger som er vesentlige. Det er summen av det en søker har opparbeidet seg av kunstfaglig kompetanse og erfaringer, sammen med søkers faglige interesse, modenhet, motivasjon og potensial som er det aller vesentligste.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer derfor følgende forslag:

«Lov om fagskoleutdanning § 16 andre ledd skal lyde:

Søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan tas opp på grunnlag av tilsvarende realkompetanse. Til kunstfaglige fagskoleutdanninger kan søkere som fyller spesielle faglige krav bestemt av fagskolen, tas opp på grunnlag av realkompetanse og opptaksprøve hvis søkerne er 19 år eller eldre i opptaksåret. Departementet fastsetter i forskrift hvilke kunstfaglige utdanninger som kan omfattes av unntaket fra krav om 23 år for opptak på grunnlag av realkompetanse.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener realkompetanse ikke begrenses av alder og bør bygge på en faglig vurdering.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Lov om fagskoleutdanning § 16 andre ledd skal lyde:

Søkere kan tas opp på grunnlag av tilsvarende realkompetanse. Til kunstfaglige fagskoleutdanninger kan søkere som fyller spesielle faglige krav bestemt av fagskolen, tas opp på grunnlag av realkompetanse og opptaksprøve. Departementet fastsetter i forskrift hvilke kunstfaglige utdanninger som kan omfattes av kravet om opptaksprøve.»

Studiepoeng og vitnemål

Sammendrag

Studiepoeng

Departementet følger opp forslaget fra fagskolemeldingen om å endre betegnelsen «fagskolepoeng» til «studiepoeng». Departementet viser til at mange høringsinstanser er svært fornøyd med forslaget og gir sin støtte til endringen. Men flere høringsinstanser mener at å bruke betegnelsen studiepoeng i fagskolesektoren vil kunne virke forvirrende for mange og få mange til å tro at studiepoeng fra fagskole og høyskole eller universitet automatisk er kompatible. Departementet viser til at det å bruke samme betegnelse for omfang av arbeids-

innsats og læringsutbytte for både universitets- og høyskoleutdanning og fagskoleutdanning kan gi fagskoleutdanningen større anerkjennelse og klargjøre at utdanningene er parallelle og på nivå over videregående opplæring. Videre presiserer departementet at det vil være forskjell på studiepoeng fra fagskoleutdanning og universitets- og høyskoleutdanning fordi de er oppnådd i utdanninger som er regulert i ulike lover, med ulike formål og ulike krav til akkreditering, ansattes kvalifikasjoner osv.

Internasjonalt omregningssystem

Departementet har ikke foreslått endringer, men mange høringsinstanser tar opp at de mener at ECTS må kunne brukes som omregning av studiepoeng tatt ved fagskoler.

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

Fagskoleutdanning er i dag innplassert på nivå 5 i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket (NKR). En del høringsinstanser mener at enkelte deler av fagskoleutdanningen bør kunne plasseres på nivå 6. Departementet varsler at de planlegger en gjennomgang av hele det nasjonale kvalifikasjonsregelverket.

Vitnemål

Departementet foreslår at studentene som er i utdanning ved lovens ikrafttredelse, får vitnemål med betegnelsen studiepoeng for hele utdanningsløpet. I høringen ba departementet om å få innspill på om fagskolene skal kunne pålegges å skrive ut nye vitnemål for tidligere studenter som ønsker å få et vitnemål der utdanningens omfang er beskrevet med studiepoeng i stedet for fagskolepoeng. I dette spørsmålet er høringsinstansene delt. Noen mener at dette er en tjeneste de gjerne vil gjøre for sine tidligere studenter, mens andre mener at dette kan bli omfattende, ta mye tid og kreve mange ekstra ressurser.

Departementet foreslår en tidsbegrenset overgangsbestemmelse der fagskolene skal skrive ut nye vitnemål til tidligere studenter som ønsker seg vitnemål der studieomfang er angitt med studiepoeng.

Komiteens merknader

Internasjonalt omregningssystem

Komiteen merker seg at Forum for fagskoler og Organisasjonen for norske fagskolestudenter (ONF) mener at studiepoeng oppnådd i en fagskole og høyere yrkesfaglig utdanning må kunne konverteres til ECTS. Komiteen vil påpeke at ECVET i liten grad benyttes ved fagskoler, høyskoler eller universiteter i Europa.

Komiteen vil videre vise til Innst. 254 S (2016–2017) Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning. Der vedtok Stortinget tydelige føringer om at forholdene må legges til rette for internasjonalisering av fagskoleut-

danningen. I forbindelse med studiepoeng for fagskoleutdanning skrev komiteen følgende:

«Komiteen understreker at dette også er et viktig tiltak for å sikre en mulighet for økt internasjonalisering av fagskolesektoren. Komiteen mener at det med mobiliteten i dagens arbeidsmarked er viktig å ha en betegnelse på kvalifikasjoner som gjør det enklere å forholde seg til andre europeiske institusjoner som tilbyr utdanninger med tilsvarende læringsutbytte.»

Komiteen vil påpeke at de landene i Europa som har et godt utviklet fagskolenivå, benytter ECTS for å konvertere sine studiepoeng internasjonalt, og at Bologna Framework and Certification er en frivillig ordning som allerede benyttes av 15 andre land i Europa, inkludert blant annet Spania, Portugal, Sveits, Frankrike, Storbritannia, Irland, Nederland, Belgia og Danmark.

Komiteen vil vise til at ECTS for EQF nivå 5 er den anbefalte løsningen for å bidra til mobilitet. Den franske Bolognaeksperten Sylvie Bonichon skriver følgende om en anbefalt løsning:

«The recommendations made in the Bologna Communiqués is that L5 qualifications, when existing or implemented in countries, should be included in the Higher Education landscape of the country. But, in respect of the subsidiarity principles, it is up to the countries to decide.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, vil vise til at departementet har varslet en gjennomgang av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR). Når den gjennomgangen foreligger, legger flertallet til grunn at forholdet til europeiske mobilitetsverktøy som ECTS ivaretas. Flertallet legger også til grunn at det i vurderingene redegjøres for hvilke endringer fagskolene må gjøre i sine utdanninger og sin kvalitetssikring for at de skal kvalifisere til å omfattes av de europeiske reglene for ECTS.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til Stortingets intensjon om å legge til rette for internasjonalisering, og disse medlemmer mener dette forutsetter at studiepoeng oppnådd i en fagskole og i høyere yrkesfaglig utdanning må kunne konverteres til ECTS. I Bologna-prosessen ble det allerede i 2008 utviklet deskriptorer (Dublin Descriptors) for EQF nivå 5 med 120 ECTS, og disse medlemmer er kjent med at landene i Europa med et godt utviklet fagskolenivå benytter utelukkende ECTS for å konvertere sine studiepoeng internasjonalt. En naturlig konsekvens er derfor at studiepoeng oppnådd i fagskole kan konver-

teres til ECTS på lik linje med studiepoeng oppnådd ved høyskoler og universiteter.

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til innspill fra flere aktører i fagskolesektoren om innplassering av fagskoleutdanning på et høyere nivå i kvalifikasjonsrammeverket. Disse medlemmer mener derfor departementet må utrede hva som skal til for en eventuell ny innplassering, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hva som skal til for en eventuell ny innplassering av fagskoleutdanning i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det må foretas en kartlegging av fagskoleutdanningens kunnskapsgrunnlag som kan danne grunnlag for plassering av ulike typer fagskoleutdanning på nivå 5 og eventuelt på nivå 6 i NKR. Disse medlemmer mener at en konsekvens av at fagskoleutdanning nå skal bli høyere yrkesfaglig utdanning, gis studiepoeng og utvides til tre-årig utdanning, må være at det åpnes for plassering på et høyere nivå i dagens kvalifikasjonsrammeverk.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en kartlegging av fagskolenes kunnskapsgrunnlag og utrede en plassering av høyere yrkesfaglig utdanning på nivå 6 i kvalifikasjonsrammeverket.»

Gradstildeling

Sammendrag

Departementet foreslo i høringsbrevet at det kan tildeles en grad og tittel for fagskoleutdanning som er normert til 60 studiepoeng eller mer. Departementet foreslo videre at utdanningen kunne gi graden «fagskolekandidat». I høringen var det svært ulike syn på hvilken gradsbevisning som bør brukes.

Fordi det har vist seg vanskelig å komme frem til en gradsbevisning alle kan støtte, foreslår departementet at det lovfestes en hjemmel slik at departementet kan fastsette grader. Dette er tilsvarende universitets- og høyskoleloven.

Departementet ba Fagskolerådet om å sette ned en gruppe som skulle legge frem forslag til gradsbevisning. Gruppen leverte et innspill i februar 2018. Gruppens forslag til gradsbevisning er ikke behandlet i proposisjonen.

Komiteens merknader

Komiteen mener det vil være viktig å innføre en gradsbetegnelse for fagskoleutdanningen som er forståelig og gjenkjennelig. Komiteen vil vise til at regjeringen har fått en samlet anbefaling fra fagskolesektoren, fagskolestudentene og partene i arbeidslivet om at det innføres betegnelsen «fagskolegrad» for fullført høyere yrkesfaglig utdanning av ett års varighet (60 studiepoeng), og at «høyere fagskolegrad» gis for fullført høyere yrkesfaglig utdanning av to års varighet eller lengre (120 studiepoeng).

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at gradsbenevnelser for universitets- og høyskolesektoren er fastsatt i forskrift, og at dette er en ordning som er langt mer fleksibel enn å fastsette gradsbenevnelser i selve loven. Flertallet deler derfor departementets vurdering i at gradsbenevnelser fastsettes i forskrift, og at dette gjennomføres så snart som mulig. Flertallet ber om at anbefalingen fra arbeidsgruppen tillegges stor vekt i det videre arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter et samlet fagskolemiljø i at gradsbetegnelsen må inn i selve lovteksten, og fremmer følgende forslag:

«Fagskoleloven § 18 skal lyde:

For fullført fagskoleutdanning normert til ett år (60 studiepoeng) eller mer gis graden fagskolegrad. For fullført fagskoleutdanning normert til to år (120 studiepoeng) eller mer gis graden høyere fagskolegrad. Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmer om grader.»

Studentenes rettigheter og plikter

Sammendrag

Skikkethet

Hjemmel for skikkethetsvurdering i fagskoleutdanningen ble innført i 2016. Departementet mener at vedtak om utestenging på bakgrunn av at en student er vurdert til ikke skikket for yrket, er så inngripende overfor studentene at det bør fremgå i loven hvor lenge maksimal utestengingsperiode kan være. Departementet foreslår at den settes til fem år. Det er i samsvar med en utvidelse av utestengingsperioden ved uskikkethet fra tre til fem år i universitets- og høyskoleloven.

Politiattest

Etter gjeldende fagskolelov er det ikke krav om at vedtak om utestenging på bakgrunn av merknad på po-

litiattest skal fattes med to tredels flertall. For andre bestemmelser i loven som regulerer vedtak om utestenging, er det fastsatt et slikt krav. Departementet viser til at et vedtak om utestenging på bakgrunn av merknad på politiattest kan få større konsekvenser for studenten enn for eksempel vedtak om bortvisning, og at det derfor bør lovfestes at også vedtak om å utestenge en student på grunn av merknad på politiattest må fattes med minst to tredels flertall.

Videre foreslår departementet at det bør fremkomme i lovteksten at vedtagelse av et forelegg kan gi grunnlag for utestenging.

Rett til foreldrepermisjon

Departementet foreslår at det lovfestes en bestemmelse om foreldrepermisjon i fagskoleloven, tilsvarende den som er i universitets- og høyskoleloven. Departementet mener det er viktig at studenter på fagskolene får de samme rettighetene som studenter har etter universitets- og høyskoleloven. Bestemmelsen gir studenter som får barn i studietiden, rett til permisjon og pålegger fagskolene så langt det er praktisk mulig, å legge til rette for at studentene kan gjenoppta utdanningen så raskt som mulig etter endt permisjon. Studentene vil også ha rett til å få utsatt eksamen dersom eksamensdagen og termin er nær hverandre i tid.

Bestemmelser om behandling av personopplysninger

Sammendrag

Vitnemålsportalen

Departementet foreslår at det lovfestes at den nasjonale vitnemåls- og karakterportalen (Vitnemålsportalen) også skal omfatte fagskoleutdanning. Målet med å utvide Vitnemålsportalen til fagskoleutdanning er å ha en tjeneste der personer på en enkel måte kan synliggjøre sine resultater fra denne utdanningen for (potensielle) arbeidsgivere, utdanningsinstitusjoner og andre som har bruk for dem, og der mottakerne kan stole på at resultatene er korrekt gjengitt.

Personopplysningsloven vil gjelde for Vitnemålsportalen, herunder bestemmelser om informasjonssikkerhet og internkontroll.

Rapportering til database for statistikk om fagskoleutdanning

DBH – Fagskolestatistikk (DBH-F) er en nasjonal database for statistikk om fagskoleutdanning som omfatter alle fagskoler i Norge. Departementet foreslår at det lovfestes en hjemmel for rapportering av individdata til DBH-F. Det skal ikke innrapporteres sensitive personopplysninger i DBH-F.

Departementet viser til at individdata om studenter og ansatte ved fagskolene, sammen med rapporterin-

gen av regnskap og resultatdata, danner grunnlag for utarbeidelse av årlige tilstandsrapporter for fagskoleutdanningen. Tilstandsrapportene er et redskap for departementet i styringen av sektorene, blant annet i budsjettarbeidet. Innsamlingen av individdata om studenter og ansatte i fagskolesektoren legger videre til rette for forskning.

Departementet har vurdert om rapporteringen av individdata kan være basert på samtykke, men har kommet til at samtykke er et lite egnet behandlingsgrunnlag. Det vil vær uforholdsmessig tid- og arbeidskrevende å innhente samtykke fra hver enkelt ansatt og student, og en reservasjonsrett vil gi et svekket datagrunnlag i DBH-F.

De fleste høringsinstansene støtter forslaget, unntatt Datatilsynet, som stiller spørsmål ved nødvendigheten av at rapporteringen skjer på individnivå. Departementet viser i proposisjonen til at individdata blant annet er nødvendig for å gjøre det mulig å følge gjennomføring på normert tid og frafall og undersøke om det er systematiske forskjeller i gjennomføringen og frafallet etter fag, geografi og lignende.

Komiteens merknader

Rapportering til database for statistikk om fagskoleutdanning

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er sentralt med et godt datagrunnlag med informasjon og statistikk om fagskoleutdanningene og studentene som går der, og viser til at det var regjeringen Stoltenberg II som først utarbeidet en tilstandsrapport for fagskolene, og at dette var et viktig bidrag for å tette kunnskapshull og gi fagskolesektoren økt synlighet. Det ble også gjennomført kandidatundersøkelser for å få kunnskap om arbeidsmarkedet og studentenes vurderinger av utdanningen de har tatt, og dette var viktig å ha med seg når fagskolene skulle videreutvikles. Disse medlemmer mener innsamlingen av informasjon ikke skal være samtykkebasert, både for å sikre godt datagrunnlag og for å legge til rette for mest mulig lik praksis på alle fagskolene. Disse medlemmer legger til grunn at innsamlingen av slike data og slik statistikk skjer i tråd med personvernloven og annet gjeldende lovverk.

Andre forhold knyttet til fagskoler

Studentombud

Komiteen viser til at Stortinget enstemmig vedtok at regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med et forslag om lovfestet rett til studentombud for alle studenter ved universiteter og høyskoler.

Et uavhengig studentombud vil være viktig for å trygge studentenes rettigheter og vil gjøre studiehverda-

gen bedre for studenter i hele Norge. Komiteen viser til at det også er enighet blant de politiske partiene om at dette også skal gjelde for studenter ved fagskolene, og ber regjeringen følge opp dette i ny fagskolelov.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at i forbindelse med Stortingets behandling av forslaget om studentombud i universitets- og høyskolesektoren tok regjeringspartiene til orde for også å omfatte studenter ved landets fagskoler. Disse medlemmer viser derfor til at regjeringen vil sende forslag om lovfesting av studentombudsordningen i ny fagskolelov på høring og forelegge forslaget for Stortinget våren 2019.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at ved behandlingen av Meld. St. 16 (2016–2017) i juni i 2017 stemte et flertall bestående av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre imot at alle studenter skal ha lovfestet tilgang på et studentombud, med argumentasjon som blant annet gikk på institusjonenes autonomi. Flertallet mener derimot at å gi studentene tilgang på juridisk bistand i spørsmål som angår deres rettigheter, plikter og sikkerhet i studiehverdagen, ikke står i motsetning til institusjonenes autonomi, og mener dette vil styrke studentenes rettigheter i studieløpet, da studentombudene har en svært viktig rolle for å sørge for at studentenes rettigheter blir ivarettatt.

Studieplasser

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til disse partienes statsbudsjetter, hvor satsingen på kvalitetsutvikling og nye studieplasser har fått et løft de senere årene etter mange år med realnedgang i støtte per studieplass og uten nye studieplasser under de rød-grønne. Senest i budsjettet for 2018 økes det med 638 nye studieplasser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke viktigheten av at det må satses kraftig på nye studieplasser ved fagskolene i årene framover for å dekke næringslivets og samfunnets behov for faglært arbeidskraft med god og relevant kompetanse. Fagskolemeldingen har skapt en stor forventning om en kraftig økning av studieplasser, og derfor er det viktig at regjeringen følger opp dette i kommende budsjett. Disse medlemmer vil særlig vise til at NHOs kompetansebarometer slår fast at det er fagarbeidere og fagskoleutdannende bedriftene har mest behov for i årene framover. Disse medlemmer vil understreke at samfunnet har et stort behov for den kompetansen fagskolene tilbyr, og disse medlem-

mer trenger ikke vente for å vite at Norge trenger kompetansen som fagskolene tilbyr. Med den bakgrunn forslår disse medlemmer å fastsette en opptrappingsplan for flere nye fagskoleplasser.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringens komme tilbake med en opptrappingsplan for antall studieplasser ved fagskolene, som tar høyde for å dekke næringslivets økende behov for fagarbeidere.»

Mesterbrev

Komiteen vil understreke viktigheten av å motivere fagarbeidere med fag- og svennebrev til å ta mesterbrevutdannelse. Fagarbeidere med mesterbrev har kompetanse som ledere og fagpersoner på høyt nivå, og dermed kan de stå for kvalitet og trygghet for forbrukerne. Med mesterbrevutdanningen får de en god lederutdanning i faget som gjør at de kan etablere og drive egen bedrift eller arbeide som leder i en større bedrift. Med et fag- og svennebrev i bunnen og med et mesterbrev på toppen står fagfolk betydelig sterkere i et arbeidsmarked som etterspør denne typen kompetanse i stadig høyere grad, og komiteen er opptatt av å styrke mesterbrevsordningen som en del av kompetansebygging og karriereveier for fagarbeidere.

Endringer i lov om studentsamskipnader

Sammendrag

Tilknytning til studentsamskipnader

Departementet viser til stortingsflertallets vedtak i forbindelse med Innst. 254 S (2016–2017) og foreslår at alle fagskoler skal ha rett til tilknytning til en studentsamskipnad. Departementet foreslår ingen plikt til tilknytning til studentsamskipnad for fagskoler. Departementet mener det i første omgang er mest hensiktsmessig å overlate til styret ved fagskolen selv å vurdere om deres studenter vil ha behov for, og nytte av, tilknytning til en studentsamskipnad.

De fleste høringsinstansene er positive til høringsforslaget om å lovfeste en rett for fagskoler til å bli med i en studentsamskipnad. Et mindretall av høringsinstansene ønsker at fagskolene skal ha både rett og plikt til å bli medlem i en studentsamskipnad.

Departementet varsler at det ved evaluering av de kvalitetshevende tiltakene i fagskolemeldingen, vil bli vurdert om fagskoler etter bestemte kriterier bør ha plikt til medlemskap i studentsamskipnad.

Deling av studentsamskipnader

Departementet foreslår at bestemmelsen i gjeldende studentsamskipnadslov om kontinuitet i rettigheter og forpliktelser ved sammenslåing av studentsamskip-

nader også skal omfatte deling av en studentsamskipnad.

Komiteens merknader

Tilknytning til studentsamskipnader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, vil understreke viktigheten av å gi fagskolestudenter tilgang til de samme studentvelferdstjenestene som andre studenter i høyere utdanning. Derfor er det både viktig og riktig at fagskolene får mulighet til å knytte seg til en studentsamskipnad.

Flertallet mener fagskolesektoren er en svært heterogen sektor, og studentenes behov for velferdstjenester er også svært ulike. Det er styret ved en fagskole som bør bestemme om en fagskole skal bli medlem av en studentsamskipnad. Flertallet vil understreke viktigheten av å inkludere studentene og studentdemokratiet ved fagskolen i en slik beslutningsprosess.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig å likestille alle fagskolestudenters rettigheter med rettighetene til studenter på universiteter og høyskoler, og mener det er særlig aktuelt å sikre alle studenter som ønsker det, muligheten til å benytte seg av en studentsamskipnadens tilbud rundt om i landet. Disse medlemmer vil understreke at fagskolene skal ha en rett til å være med i studentsamskipnad, og mener regjeringen må følge opp slik at denne muligheten er reell. Disse medlemmer mener videre at for fagskoler som søker akkreditering for fagområde, bør er av kravene være plikt til samskipnadsmedlemskap som en del av det å drive en akkreditert høyre yrkesfaglig utdanningsinstitusjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at fagskoleloven styrker fagskolestudentenes rettigheter, og at regjeringens lovforslag blir et historisk løft for fagskolestudenters rettigheter og muligheter. Disse medlemmer viser videre til at man ved behandlingen av fagskolemeldingen i Stortinget gikk enstemmig sammen om å styrke disse studentrettighetene, blant annet om ulike fagskolars muligheter for tilknytning til samskipnader.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig at studentene på fagskolene skal ha god studentvelferd i tiden de studerer, og viser til at Høyre- og Fremskrittspartiregjeringen opprinnelig ville innskrenke muligheten fagskolestudenter hadde for å bli med-

lem i en samskipnad ut ifra for eksempel størrelsen på fagskolen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil dessuten minne om at Stortinget, mot Høyres og Fremskrittspartiets stemmer, i forbindelse med behandlingen av Innst. 254 S (2016–2017) vedtok at regjeringen i forbindelse med evalueringen av de kvalitetshevende tiltakene skulle vurdere om fagskoler etter bestemte kriterier bør ha plikt til medlemskap i studentsamskipnad.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Fagskoleloven § 18 skal lyde:

For fullført fagskoleutdanning normert til ett år (60 studiepoeng) eller mer gis graden fagskolegrad. For fullført fagskoleutdanning normert til to år (120 studiepoeng) eller mer gis graden høyere fagskolegrad. Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmer om grader.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en opptrappingsplan for antall studieplasser ved fagskolene, som tar høyde for å dekke næringslivets økende behov for fagarbeidere.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Lov om fagskoleutdanning § 16 andre ledd skal lyde:

Søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan tas opp på grunnlag av tilsvarende realkompetanse. Til kunstfaglige fagskoleutdanninger kan søkere som fyller spesielle faglige krav bestemt av fagskolen, tas opp på grunnlag av realkompetanse og opptaksprøve hvis søkerne er 19 år eller eldre i opptaksåret. Departementet fastsetter i forskrift hvilke kunstfaglige utdanninger som kan omfattes av unntaket fra krav om 23 år for opptak på grunnlag av realkompetanse.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utrede hva som skal til for en eventuell ny innplassering av fagskoleutdanning i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen foreta en kartlegging av fagskolenes kunnskapsgrunnlag og å utrede en plassering av høyere yrkesfaglig utdanning på nivå 6 i kvalifikasjonsrammeverket.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 6

Lov om fagskoleutdanning § 16 andre ledd skal lyde:

Søkere kan tas opp på grunnlag av tilsvarende realkompetanse. Til kunstfaglige fagskoleutdanninger kan søkere som fyller spesielle faglige krav bestemt av fagskolen, tas opp på grunnlag av realkompetanse og opptaksprøve. Departementet fastsetter i forskrift hvilke kunstfaglige utdanninger som kan omfattes av kravet om opptaksprøve.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen utrede en akkrediterings- og opprykksordning til faghøgskoler og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, med unntak av fagskoleloven § 16 andre ledd og § 18, som fremmes av flertallet, komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven)

I

Lov om høyere yrkesfaglig utdanning

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1 Formål

Lovens formål er å legge til rette for fagskoleutdanning av høy kvalitet og for at fagskolestudentene får gode utdanningsvilkår.

§ 2 Lovens virkeområde

Loven gjelder for akkreditert fagskoleutdanning og fagskolevirksomhet i riket. Loven gjelder for Svalbard og Jan Mayen for så vidt ikke annet fastsettes av Kongen. Kongen kan gi forskrift om fagskoleutdanning av hen-

syn til de stedlige forhold. Kongen kan bestemme at loven skal gjelde helt eller delvis for fagskoleutdanning utenfor Norge.

§ 3 Fylkeskommunalt ansvar for fagskoleutdanning

Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt.

Kapittel 2 Akkreditering og godkjenning av fagskoleutdanning

§ 4 Definisjon og kvalitetssikring av fagskoleutdanning

Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning og ligger på nivå over videregående opplæring. Fagskoleutdanning gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak.

Fagskoleutdanning skal ha et innhold og omfang som tilsvarer et halvt år til to års utdanning på fulltid. Departementet kan, etter søknad fra styret for fagskolen, vedta at det kan gis fagskoleutdanning som i innhold og omfang tilsvarer tre års utdanning på fulltid. Departementet kan gi forskrift om krav til innhold og omfang for treårige fagskoleutdanninger.

Fagskoler skal ha tilfredsstillende interne systemer for kvalitetssikring. Studentevalueringer skal inngå i disse systemene. Departementet gir forskrift om krav til kvalitetssikringssystemer og kvalitetsarbeid.

§ 5 Akkreditering av fagskoleutdanning

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) fører tilsyn med kvaliteten i høyere yrkesfaglig utdanning og akkrediterer fagskoleutdanning, jf. lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler kapittel 2.

Akkreditering er en faglig vurdering av om en fagskole eller en fagskoleutdanning oppfyller vilkår gitt av departementet og NOKUT. Akkreditering er et vilkår for å kunne tilby fagskoleutdanning. Akkreditert fagskoleutdanning skal være i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Fagskoler kan på bestemte vilkår få akkreditering for fagområde. Fagskoler som får akkreditering for fagområde, har fullmakt til selv å opprette og legge ned fagskoleutdanninger innenfor disse fagområdene.

Hvis en fagskoleutdanning ikke lenger oppfyller vilkårene for akkreditering, eller en fagskole ikke lenger oppfyller vilkårene for fagområdeakkreditering, kan NOKUT trekke den tilbake. Dersom akkrediteringen trekkes tilbake, har fagskolens styre ansvaret for å sikre at de berørte studentene får gjennomført påbegynt utdanning på en tilfredsstillende måte.

Departementet kan gi forskrift om

- vilkår for akkreditering av fagskoleutdanning
- vilkår for akkreditering av fagområde

- saksbehandlingsregler for NOKUTs akkrediteringsarbeid.

§ 6 Beskyttelse av betegnelsene fagskoleutdanning og fagskole

Betegnelsene fagskoleutdanning og fagskole kan bare brukes om utdanninger og skoler som har akkreditering etter § 5. Bare utdanninger og skoler som har akkreditering etter § 5 kan markedsføres på en måte som gir inntrykk av at de har en slik akkreditering.

Departementet kan ved enkeltvedtak forby bruk av betegnelse eller navn som uriktig gir inntrykk av at en virksomhet har akkreditering for å gi fagskoleutdanning, eller som kan forveksles med en betegnelse som nevnt i første ledd.

Departementet kan etter søknad tillate bruk av etablerte sammensatte betegnelser selv om de kan forveksles med betegnelsene fagskole eller fagskoleutdanning.

Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr til virksomheter som forsettlig eller uaktsomt

- bruker betegnelsen fagskole eller fagskoleutdanning uten at det foreligger nødvendig akkreditering
- markedsfører en skole eller utdanning på en måte som gir et uriktig inntrykk av at det foreligger en akkreditering som fagskole eller fagskoleutdanning
- bryter et forbud som nevnt i annet ledd mot bruk av betegnelser eller navn.

Departementet kan gi forskrift om overtredelsesgebyr. Et endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 7 Generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning

NOKUT avgjør etter søknad fra enkeltpersoner om utdanning fra en utenlandsk fagskole eller en annen yrkesfaglig utdanning fra utlandet på tilsvarende nivå, skal gis en generell godkjenning slik at den ut fra nivå og omfang godkjennes som sidestilt med akkreditert fagskoleutdanning. Klageinstansen kan ikke overprøve NOKUTs vurdering av den avlagte utdanningens nivå og omfang. Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og klageadgang i saker om godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning.

§ 8 Godskriving og fritak

Fagskoler skal godskrive beståtte emner fra andre akkrediterte fagskoleutdanninger som oppfyller de faglige kravene for emnene det søkes om godkjenning for, dersom de aktuelle fagskoleutdanningene ligger innenfor det samme fagområdet eller nært beslektede fagområder. Det skal ikke gis dobbel uttelling for det samme faginnholdet. Departementet kan gi forskrift om godskriving av emner fra andre fagskoleutdanninger.

Fagskoler kan etter en faglig vurdering også gi fritak for emner på grunnlag av annen dokumentert relevant

utdanning og kompetanse. Det kan gis et slikt fritak på grunnlag av dokumentert realkompetanse. Departementet kan gi forskrift om vurderingen av fritak.

Et vedtak om godskriving av eller fritak for emner kan påklages. Klagen behandles i samsvar med § 20.

Kapittel 3 Organiseringen av fagskoler

§ 9 Styrets ansvar

Alle fagskoler skal ha et eget styre. Offentlige fagskoler og fagskoler organisert som studieforbund skal ha et styre som øverste ansvarlige styringsorgan.

Styret selv skal fatte vedtak om at det etter styrets skjønn er forsvarlig å ta opp nye studenter. Vedtaket skal fattes før studiestart.

Styret skal for øvrig

- a) sørge for at studentene får den utdanningen som fagskolen har akkreditering for
- b) sørge for at alle vilkår for eventuelle offentlige tilskudd er oppfylt
- c) sørge for at opplysninger som blir gitt til NOKUT, studenter og dem som søker utdanning er korrekte og fullstendige
- d) sørge for at det blir gitt nødvendig informasjon og veiledning til søkere til og studenter ved fagskolen, blant annet om skolepenger, studietilbud, søknadsfrister og opptakskrav
- e) fastsette krav til lærerkompetanse, instruktørkompetanse og ledelse ved fagskolen
- f) sørge for at virksomheten drives i samsvar med gjeldende lover og regler, og etablere og sørge for gjennomføring av systematiske kontrolltiltak (internkontroll) for å sikre dette. Departementet kan gi forskrift om krav til internkontroll etter første punktum.

Styret kan delegerer sin avgjørelsesmyndighet til andre ved fagskolen hvis det ikke følger av denne loven at styret selv skal fatte vedtak.

§ 10 Styrets sammensetning

Styret skal ha minst sju medlemmer. Minst to medlemmer skal ha bakgrunn fra relevant arbeids- eller næringsliv. Minst ett medlem skal være valgt av og blant de ansatte, og minst ett medlem skal være valgt av og blant studentene. Hvis styret har mer enn ti medlemmer, skal minst to medlemmer være valgt av og blant studentene og minst to av og blant de ansatte. Det skal velges personlig varamedlem for medlemmene valgt av de ansatte og studentene. Det skal være minst ett varamedlem for medlemmene fra arbeids- eller næringsliv, og minst ett varamedlem for de øvrige medlemmene. Eier utpeker selv, eller fastsetter hvem som skal utpeke, styrets leder.

Ved valg av styremedlemmer gjelder likestillings- og diskrimineringsloven § 28 innen den enkelte valgkrets.

Styremedlemmene og varamedlemmene velges for inntil fire år. Styremedlemmer og varamedlemmer som velges av og blant studentene, velges for ett år. Styremedlemmer og varamedlemmer kan gjenvelges.

§ 11 Vedtaksførhet og gjennomføring av styremøter

Styret kan fatte vedtak når mer enn halvparten av medlemmene eller tilsvarende mange varamedlemmer er til stede og avgir stemme.

Vedtaket fattes med et alminnelig flertall av de avgitte stemmene hvis ikke noe annet er fastsatt i denne loven. Hvis det er like mange stemmer for og imot et forslag, har møtelederen dobbeltstemme.

Styremøtene ledes av styrelederen. Hvis styrelederen ikke er til stede, utpeker styret en møteleder.

§ 12 Rektor

En fagskole skal ha en rektor. Styret selv skal ansette rektoren. Rektor skal ha nødvendig fag- og lederkompetanse. Studentene og de ansatte skal bli hørt før en rektor ansettes. Departementet kan gi forskrift om kravene til rektors kompetanse og ansettelsesprosessen ved ansettelse av rektor.

Hvis avgjørelsen av en sak ikke kan vente til styret kan komme sammen i møte, avgjør rektor saken. Styret kan også gi rektor fullmakt til å avgjøre saker som ikke bør utsettes til neste styremøte.

§ 13 Organisering

Private fagskoler skal organiseres som stiftelser etter stiftelsesloven, eller aksjeselskap etter aksjeloven.

Fagskoler som per 1. januar 2017 var organisert i et studieforbund etter lov om voksenopplæring, kan videreføres som studieforbund.

Fagskoler skal være registrert i Enhetsregisteret.

§ 14 Studentorgan og studentrepresentasjon

Studentene ved en fagskole kan opprette studentorgan som skal ivareta deres interesser og fremme deres synspunkter. Studenter ved den enkelte avdeling ved en fagskole kan opprette studentorganer på tilsvarende måte.

Styret skal legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte.

Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene.

Studenter skal være representert i alle kollegiale organer som tildeles beslutningsmyndighet ved en fagskole.

Kapittel 4 Fagskolens virksomhet

§ 15 Læringsmiljø

Styret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentorganene, legge forholdene til rette for et godt og inkluderende læringsmiljø.

Hvis fagskolen er tilknyttet en studentsamskipnad, skal styret i samarbeid med studentsamskipnaden legge til rette for et godt og inkluderende læringsmiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet.

Styret har ansvaret for at læringsmiljøet og det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig med hensyn til studentenes helse, sikkerhet og velferd. I utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet skal styret, så langt det er mulig og rimelig, sørge for

- a) at lokaler, adkomstveier, trapper, mv. er dimensjonert og innredet for den virksomheten som drives
- b) at lokalene har gode lys- og lydforhold og forsvarlig inn klima og luftkvalitet
- c) at lokalene blir vedlikeholdt og er rene og ryddige
- d) at lokalene er innredet slik at studentene unngår uheldige fysiske belastninger
- e) at virksomheten er planlagt slik at skader og ulykker forebygges
- f) at tekniske innretninger og utstyr er sikret og blir vedlikeholdt, slik at studentene unngår skader og ulykker
- g) at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at personer med nedsatt funksjonsevne kan studere ved fagskolen
- h) at læringsmiljøet er innrettet for studenter av ulike kjønn
- i) at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming.

Departementet kan gi forskrift om kravene til læringsmiljøet.

Fagskolen skal, så langt det er rimelig, legge studie-situasjonen til rette for studenter med særskilte behov. Tilretteleggingen skal ikke føre til en reduksjon av de faglige kravene som stilles i den enkelte utdanningen.

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at kravene i tredje ledd er oppfylt. Arbeidsmiljøloven kapittel 18 gjelder så langt det passer. Departementet kan gi forskrift om tilsyn med læringsmiljøet.

§ 16 Opptak

Opptaksgrunnlaget til fagskoleutdanning er fullført og bestått videregående opplæring.

Søkere som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan tas opp på grunnlag av tilsvarende realkompetanse. Til kunstfaglige fagskoleutdanninger kan søkere som fyller spesielle faglige krav bestemt av fagskolen, tas opp på grunnlag av realkompetanse og opptaksprøve hvis sø-

kerne er 19 år eller eldre i opptaksåret. Departementet fastsetter i forskrift hvilke kunstfaglige utdanninger som kan omfattes av unntaket fra krav om 23 år for opptak på grunnlag av realkompetanse og kan også fastsette nærmere faglige krav, herunder fastsette en øvre grense for hvor mange som kan tas opp gjennom bruk av unntaksordningen over en bestemt periode.

Departementet kan gi forskrift om nasjonal samordning av opptaket og nasjonale opptaksregler, blant annet om opptaksgrunnlag, rangering av søkerne og klagebehandling.

Styret selv skal gi utfyllende forskrift om opptak til den enkelte fagskolen, med krav til formell utdanning eller tilsvarende realkompetanse.

§ 17 Innholdet i utdanningen

Styret skal fastsette en plan for innholdet i utdanningen og bestemme hvordan planen skal gjennomføres. Det skal blant annet fastsettes bestemmelser om obligatoriske kurs, praksisstudier, vurderingsformer og lignende.

Studiepoeng er en betegnelse på læringsutbytte og normert studietid. Et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng.

Departementet kan gi forskrift om

- a) nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk
- b) et felles vurderingsuttrykk ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering.

§ 18 Grader

Departementet kan i forskrift bestemme hvilke grader en fagskole kan gi.

§ 19 Vitnemål

Fagskolen skal utstede vitnemål for fullført fagskoleutdanning. NOKUT kan gi forskrift om krav til vitnemålets utforming og innhold. En student som ikke har fullført fagskoleutdanning, kan be om en karakterutskrift som viser beståtte emner og prøver og andre vurderinger studenten har fått.

Ved overgangen fra betegnelsen fagskolepoeng til studiepoeng skal fagskolene skrive ut nye vitnemål til de tidligere studentene som ønsker det. Fagskolen kan kreve at disse dekker utgiftene til utstedelse av det nye vitnemålet.

§ 20 Klageorganer

En fagskole skal opprette en lokal klagenemnd som skal behandle klager over enkeltvedtak. Styret kan bestemme at klagenemnda også skal behandle andre klagesaker fra studentene og saker etter §§ 23 til 27. Myn-digheten til å treffe vedtak etter §§ 23 til 27 kan ikke delegeres til andre organer ved fagskolen.

Den lokale klagenemnda skal ha fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Lederen og dennes

varamedlem skal oppfylle lovens krav til lagdommere og skal ikke være ansatt ved fagskolen. To av medlemmene i klagenemnda skal være studenter.

Klagenemnda er vedtaksfør når lederen eller varamedlemmet for lederen og minst to andre medlemmer eller varamedlemmer er til stede.

Den lokale klagenemndas vedtak i saker som gjelder klage på fagskolens enkeltvedtak, kan ikke påklages.

Departementet kan gi forskrift om et nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning som skal behandle klager på enkeltvedtak på bestemte områder og om saksbehandlingen i klagesaker.

Kapittel 5 Studentenes rettigheter og plikter

§ 21 Avsluttende vurdering, eksamen og sensur

Styret skal sørge for at studentenes kunnskap, ferdigheter og generelle kompetanse blir prøvd og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte. Vurderingen skal sikre det faglige nivået ved den aktuelle utdanningen. Det skal være en ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene.

Styret oppnevner sensor ved eksamener, prøver, bedømmelser av oppgaver eller annet arbeid når resultatet inngår i vitnemålet eller innregnes i karakter for utdanningen.

Sensuren skal være klar innen tre uker etter at en eksamen, prøve eller oppgave eller et annet arbeid er gjennomført, hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid. Hvis sensuren ikke kan gis innen tre uker, skal studenten varsles om det og samtidig få vite når sensuren kan ventes. Styret selv kan gjøre unntak for enkeltksamener og fastsette en lengre frist når det ikke er mulig å skaffe det antallet kvalifiserte sensorer som er nødvendig for å gjennomføre sensuren på tre uker.

Ved ny sensur etter §§ 22 og 23 benyttes én eller flere sensorer. Minst én sensor skal være ekstern. Karakteren kan endres både til gunst og ugunst for klageren. Hvis en karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve og karakteren endres etter ny sensur av den skriftlige delen av eksamenen, skal det holdes ny muntlig prøve for å få fastsatt endelig karakter.

Styret selv gir forskrift om gjennomføring av eksamener, prøver og annet arbeid. Dette omfatter vilkår for å gå opp til en eksamen eller prøve på nytt, adgangen til en ny praksisperiode og oppmelding. Styret kan delegerer til en avdeling ved fagskolen å gi utfyllende forskrift om forhold som er særegne for den enkelte eksamen.

§ 22 Rett til begrunnelse og klage på karakterfastsetting

En student har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen. Hvis karakteren er gitt for en muntlig eksamen eller en bedømmelse av praktiske ferdigheter, må studenten kreve en slik begrunnelse umiddelbart etter at karakteren er formidlet. Hvis karakteren kunngjø-

res elektronisk, og studenten kan kreve begrunnelsen elektronisk, må studenten kreve begrunnelse innen én uke etter at karakteren blir kunngjort. Hvis karakteren kunngjøres på en annen måte, må studenten kreve begrunnelse innen én uke etter at studenten fikk kjennskap til karakteren, men likevel ikke senere enn tre uker etter at karakteren ble kunngjort.

Begrunnelsen skal gis innen to uker etter at studenten har bedt om den. Dersom begrunnelsen ikke kan gis innen to uker, skal studenten varsles om det og samtidig få vite når begrunnelsen kan ventes. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsippene som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av studentens prestasjon. Begrunnelsen kan gis muntlig eller skriftlig.

Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal studentene ha tilgang til dem etter at karakteren er fastsatt.

En student kan klage skriftlig over karakteren innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Det skal da gjennomføres en ny sensur. Ved den nye sensuren skal sensorene ikke få kjennskap til den opprinnelige karakteren, sensors begrunnelse for karakteren eller studentens begrunnelse for klagen. Hvis studenten har bedt om begrunnelse for eller klaget over formelle feil, løper klagefristen fra studenten har fått begrunnelsen, eller til klagen på formelle feil er endelig avgjort. Hvis det brukes en løpende vurdering med karakter, kan fagskolen bestemme om studenten skal kunne klage etter hver enkelt vurdering, eller først når resultatet er kunngjort.

En student kan ikke klage på en bedømmelse av en muntlig prestasjon, en vurdering av praksisstudier eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve.

En student kan ikke klage på karakterfastsettingen etter en ny sensur.

§ 23 Klage på formelle feil ved eksamen

En student som har vært oppe til en eksamen, en prøve eller et annet arbeid som bedømmes med karakterer, kan klage på formelle feil innen tre uker etter at studenten er blitt eller burde være kjent med feilen. Klagen skal rettes til fagskolen. Styret er klageinstans.

Et sensurvedtak skal oppheves hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av prestasjonen. Hvis feilen kan rettes opp gjennom en ny sensur, skal dette gjennomføres. Hvis feilen ikke kan rettes opp gjennom en ny sensur, skal det holdes en ny eksamen, prøve eller lignende med nye sensorer. En student kan klage etter § 22 på karakterfastsettingen ved sensuren.

Hvis en student har krevet begrunnelse for eller klaget over karakterfastsettingen, løper klagefristen fra studenten har fått begrunnelsen, eller til klagen på karakterfastsettingen er endelig avgjort.

Fagskolen eller klageinstansen kan bestemme at det skal foretas en ny sensur eller holdes en ny eksamen, prøve eller lignende hvis det er begått formelle feil som kan ha hatt innvirkning på én eller flere studenters prestasjoner eller bedømmelsen av disse.

§ 24 Annullering av eksamen eller prøve

Hvis en student har brukt et falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller har opptrådt uredelig på annen måte og dermed fått adgang til å avlegge en eksamen, en prøve eller et annet arbeid som bedømmes med karakterer, kan styret annullere resultatet. Styret kan også annullere godkjenningen av emner hvis en student på tilsvarende urettmessig grunnlag har fått rett til å studere.

Styret kan annullere resultatet av en eksamen, prøve eller lignende eller godkjenningen av et emne dersom en student forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket, eller forsettlig har forsøkt å fuske, i forbindelse med eksamenen, prøven eller lignende eller under gjennomføringen av emnet.

Hvis en student har fått fritak eller godskriving etter § 8 ved å benytte et falskt vitnemål eller andre falske dokumenter, eller ved å opptre uredelig på annen måte, kan styret annullere fritaket eller godskrivingen.

En student kan klage på et vedtak om annullering. Departementet eller nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning er klageinstans, jf. § 20 femte ledd.

Adgangen til å annullere foreldes ikke.

Når styret har fattet et vedtak om annullering, skal studenten levere eventuelle vitnemål eller karakterutskrifter tilbake til fagskolen. Et endelig vedtak om annullering etter første eller annet ledd er et særlig tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.

§ 25 Bortvisning og utestenging

Hvis en student, til tross for en skriftlig advarsel fra fagskolen, gjentatte ganger opptrer på en måte som virker grovt forstyrrende på medstudenters arbeid eller virksomheten ved fagskolen ellers, kan styret fatte vedtak om at studenten skal bortvises i inntil ett år. Rektoren ved skolen kan fatte vedtak om bortvisning dersom vilkårene i § 12 annet ledd er til stede. Et slikt vedtak gjelder inntil styret kan fatte et endelig vedtak i saken. Bortvisningen innebærer ikke at studenten fratras retten til å gå opp til eksamen.

Hvis en student, til tross for en skriftlig advarsel fra fagskolen, ikke retter seg etter et vedtak om bortvisning, kan styret vedta å utestenge studenten fra utdanningen i inntil ett år. Utestenging fra studiet innebærer at studenten fratras retten til å gå opp til eksamen.

Hvis en student har skapt fare for liv eller helse, eller har opptrådt grovt usømmelig overfor noen som studenten har møtt i forbindelse med undervisning eller

praksisstudier, kan styret vedta at studenten skal utestenges fra fagskoleutdanning med klinisk undervisning og praksisstudier i inntil tre år. Tilsvarende gjelder hvis en student har brutt lovfestet taushetsplikt.

Hvis en student har benyttet et falskt vitnemål, andre falske dokumenter eller på annen måte har opptrådt uredelig, jf. § 24 første og tredje ledd, eller har fusket eller forsøkt å fuske, jf. § 24 annet ledd, kan styret vedta at studenten skal utestenges fra all utdanning ved fagskolen i inntil ett år. Tilsvarende gjelder for en student som forsettlig har medvirket til fuske.

Et vedtak om å bortvise eller utestenge en student skal fattes med minst to tredels flertall. Studenten har rett til å uttale seg før det fattes vedtak i en sak om bortvisning eller utestenging og kan klage på vedtaket. Departementet eller nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning er klageinstans, jf. § 20 femte ledd.

§ 26 Vurdering av skikkethet

Departementet kan gi forskrift om at fagskolene skal vurdere om de enkelte studentene i bestemte utdanninger er skikket for yrket. Studentenes skikkethet skal vurderes gjennom hele utdanningen.

Et vitnemål for fullført og bestått utdanning innebærer at kandidaten er vurdert som skikket for yrket.

Styret kan vedta at en student ikke er skikket for yrket. Blir det fattet et slikt vedtak, kan styret også vedta at studenten skal utestenges fra utdanningen i inntil fem år.

Et vedtak om at en student ikke er skikket for et yrke og et vedtak om å utestenge en student fra en fagskoleutdanning fordi studenten ikke er skikket for yrket skal fattes med minst to tredels flertall. En student har rett til å uttale seg før det fattes vedtak i en sak om skikkethet eller utestenging. Studenten kan klage på vedtaket. Departementet eller det nasjonale klageorganet for fagskoleutdanning er klageinstans, jf. § 20 femte ledd.

Departementet kan gi forskrift om vurderingskriterier og saksbehandlingen i saker om skikkethet og klage på vedtak om vurdering av skikkethet.

§ 27 Krav om politiattest

I utdanninger der studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisstudier, kan fagskolen bestemme at studentene skal legge frem politiattest som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd. Fagskolen kan kreve politiattest ved opptak eller underveis i slike utdanninger.

Hvis det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer arbeid, gjelder disse reglene tilsvarende for studenter som deltar i praksisstudier eller klinisk undervisning.

En student som er dømt eller har vedtatt et forelegg for et straffbart forhold som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd eller i regler om krav til politiattester

som nevnt i annet ledd, kan utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning. Studenten kan bare utestenges hvis deltakelse i praksisstudier eller klinisk undervisning må regnes som uforsvarlig på grunn av den kontakten studenten da får med mennesker.

En student som er siktet eller tiltalt for et straffbart forhold som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd eller i regler om krav til politiattester som nevnt i annet ledd, kan utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning inntil en rettskraftig dom foreligger, eller til saken er henlagt. Studenten kan bare utestenges hvis deltakelse i praksisstudier eller klinisk undervisning må regnes som uforsvarlig på grunn av den kontakten studenten da får med mennesker.

Styret avgjør om en student skal utestenges fra klinisk undervisning eller praksisstudier. Vedtaket skal fattes på grunnlag av uttalelse fra fagskolen. Et vedtak om å utestenge en student etter denne paragrafen skal fattes med minst to tredels flertall.

En student kan klage på et vedtak om utestenging etter denne bestemmelsen. Departementet eller det nasjonale klageorganet for fagskoleutdanning er klageinstans, jf. § 20 femte ledd.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen i saker om utestenging på grunn av straffbare forhold.

§ 28 Rett til permisjon i forbindelse med fødsel og omsorg for barn

En student som får barn under studiene, har rett til permisjon fra studiene under svangerskapet og til omsorg for barn. I permisjonsperioden har studenten fortsatt status som student ved fagskolen og har rett til å gjenoppta utdanningen på samme nivå som før permisjonen. En gravid student har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er i perioden mellom tre uker før fastsatt termin dato og seks uker etter fødsel. En student som blir far har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er innenfor to uker etter fødselen. Departementet kan gi nærmere bestemmelser om rett til utsatt eksamen på grunn av fødsel. Bestemmelsene i arbeidsmiljøloven §§ 12-1 til 12-5 og § 12-7 gjelder så langt de passer.

Fagskolen skal legge til rette for at studenter som er i permisjon etter første ledd, kan gjenoppta utdanningen så raskt som mulig etter endt permisjon.

Retten til permisjon og til utsatt eksamen gjelder tilsvarende ved adopsjon.

Kapittel 6 Økonomi og tilsyn

§ 29 Offentlig tilskudd og egenbetaling

Fagskoler kan søke om offentlig tilskudd fra fylkeskommunen.

Fagskoler kan kreve egenbetaling fra studenter bare når det ikke ved tildeling av offentlige tilskudd er forutsatt at utdanningen skal være gratis. Departementet kan gi forskrift om fagskolens adgang til å kreve egenbetaling fra studenter.

Alle private fagskoler skal benytte offentlig tilskudd og egenbetaling fra studentene til den akkrediterte utdanningen og innenfor lovens formål.

Private fagskoler som mottar offentlig tilskudd, skal la tilskudd og egenbetaling komme studentene til gode. Private fagskoler som mottar offentlig tilskudd, kan ikke foreta utdelinger.

Private fagskoler som ikke mottar offentlig tilskudd, kan ikke foreta utdelinger som medfører at egenkapitalen blir lavere enn 20 prosent av eiendelene.

Departementet kan gi forskrift om disponering av offentlig tilskudd og egenbetaling, herunder ved avvikling.

§ 30 Avtaler med nærstående

Private fagskoler kan ikke gjennomføre avtaler med nærstående eller overføre midler til nærstående på andre vilkår enn det som ville ha vært fastsatt mellom uavhengige parter.

Fagskolen skal kunne dokumentere at det ikke er gjennomført avtaler i strid med første ledd.

Hvis departementet ber om det, skal nærstående til private fagskoler gi departementet innsyn i dokumentasjon om avtaler som nevnt i første ledd.

Departementet kan gi forskrift om avtaler med nærstående, herunder hvem som regnes som nærstående, og krav om dokumentasjon.

§ 31 Tilsyn

Departementet fører tilsyn med private fagskoler.

Private fagskoler plikter å bistå under tilsynet. De skal gi opplysninger som kan ha betydning for oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av denne loven. Tilsynsmyndigheten kan kreve at fagskolen dokumenterer og redegjør for slike opplysninger, for eksempel ved å utlevere eller sammenstille regnskapsmateriale med bilag, korrespondanse og styreprotokoller. Tilsynsmyndigheten skal få adgang til de lokalene fagskolen disponerer.

Tilsynsmyndigheten kan kreve at revisor og regnskapsfører utleverer opplysninger etter andre ledd uten hinder av lovbestemt eller avtalt taushetsplikt.

Departementet kan gi forskrift om fagskolens plikt til å bistå under tilsynet, blant annet om hvordan opplysninger skal gis, og om adgang til fagskolens lokaler.

§ 32 Rapportering

Private fagskoler skal rapportere regnskapsinformasjon og sammenstilte data om studietilbud, studenter og personale til departementet.

Private fagskoler må gi særskilt melding til departementet ved fusjon, fisjon, salg, omdanning eller avvikling av virksomheten. De skal melde fra før slike endringer gjennomføres.

Departementet kan gi forskrift om private fagskolars rapporteringsplikt og meldeplikt, hva rapporter og meldinger skal inneholde og formkrav.

§ 33 Regnskap og revisjon

Private fagskoler er regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1-2 og i samsvar med kravet til organisasjonsform etter § 13. Regnskapslovens unntak for små foretak i § 3-1 andre ledd, jf. § 1-6, gjelder ikke for private fagskoler.

Private fagskoler skal ha et økonomisk skille mellom de akkrediterte delene av virksomheten og de ikke-akkrediterte delene av virksomheten. Regnskapene skal kunne dokumentere at fagskolen opprettholder et slikt skille mellom delene av virksomheten.

Regnskapene for private fagskoler skal revideres av statsautorisert eller registrert revisor, jf. revisorloven § 3-1.

Departementet kan gi forskrift om krav til regnskapet, dokumentasjon og revisjon.

§ 34 Pålegg om retting

Hvis departementet avdekker brudd på bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller i grunnlaget for tilskuddet, kan departementet pålegge fagskolen å rette dette innen en gitt frist.

§ 35 Krav om tilbakebetaling av tilskudd

Hvis offentlig tilskudd disponeres i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller i grunnlaget for tilskuddet, kan departementet kreve tilskuddet tilbakebetalt. Vedtak om tilbakebetaling av offentlig tilskudd er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 36 Tvangsmulkt

For å sikre at pålegg som er gitt etter § 34 blir fulgt, kan departementet bestemme at den pålegget retter seg mot, skal betale en tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten fastsettes som løpende dagsmulkt fra utløpet av fristen som er satt i pålegget, og inntil forholdet er rettet.

Departementet kan gi forskrift om tvangsmulkt, blant annet om utstedelse, størrelse, forfall, klage og lemping.

§ 37 Overtredelsesgebyr

Hvis en privat fagskole overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan departementet ilegge fagskolen et overtredelsesgebyr. Et foretak kan ilegges overtredelsesgebyr selv om ingen enkeltperson har utvist skyld.

Størrelsen på overtredelsesgebyret fastsettes i hvert enkelt tilfelle. Et endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan gi forskrift om overtredelsesgebyr, blant annet om utstedelse, størrelse av et fastsatt gebyr, forfall, klage over et vedtak om overtredelsesgebyr og lemping.

§ 38 Tilbaketrekking av akkreditering

Hvis en privat fagskole ikke retter alvorlige forhold som er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven innen fristen etter § 34, kan departementet trekke akkreditering av fagområdet eller fagskoleutdanningen tilbake.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling ved tilbaketrekking av akkreditering etter første ledd.

Kapittel 7 Diverse bestemmelser

§ 39 Forholdet til forvaltningsloven

Når fagskolene behandler saker etter loven her, gjelder bestemmelsene i forvaltningsloven om habilitet i §§ 6 til 10 og om taushetsplikt i §§ 13 til 13 e.

Hvis ikke noe annet er bestemt, gjelder forvaltningsloven kapittel III til VI og VIII for avgjørelser om opptak, avsluttende vurdering, annullering av eksamen, bortvisning, utestenging, skikkethetsvurdering, godskrivning, og fritak etter loven her.

Departementet kan gi forskrift om at forvaltningsloven kapittel VI ikke skal gjelde for vedtak fra NOKUT om akkreditering av fagskoleutdanning.

§ 40 Forsøk

Departementet kan vedta at det kan gjøres unntak fra loven og forskriftene til loven i forbindelse med tidsavgrensede organisatoriske eller pedagogiske forsøk.

§ 41 Nasjonal vitnemåls- og karakterportal

Nasjonal vitnemåls- og karakterportal skal sikre sannferdig informasjon om vitnemål og karakterer og forhindre bruk av forfalskede vitnemål og karakterutskrifter. Staten ved departementet eier portalen.

En persons fødselsnummer, D-nummer og informasjon som kan identifisere de utdanningsinstitusjonene som i databasene sine har opplysninger om persons utdanningsresultater, innhentes automatisk til portalen, uavhengig av om portalen er tatt i bruk av den informasjonen gjelder. Vitnemål og karakterer skal kun innhentes fra utdanningsinstitusjonen når portalen er tatt i bruk av den informasjonen gjelder. Den personen som informasjonen gjelder for, bestemmer hvem som skal få tilgang til informasjonen i portalen, hvilken informasjon de skal få tilgang til, og for hvilket tidsrom.

Forvaltningsorganet som er ansvarlig for Vitnemålsportalen, er også behandlingsansvarlig for personopp-

lysningene i portalen. Departementet kan gi forskrift om portalen, blant annet om hvilke opplysninger som skal registreres, og hvordan opplysningene skal behandles.

§ 42 Rapportering til database for statistikk om fagskoleutdanning

Personopplysninger som nevnt i annet og tredje ledd kan behandles i en database for statistikk om fagskoleutdanning for å legge til rette for å utarbeide statistikk og gjennomføre utredninger og forskning, og for departementets forvaltning og ansvar for fagskoleutdanning.

For studenter ved fagskoler kan følgende personopplysninger behandles:

- a) fødselsnummer
- b) midlertidig fødselsnummer
- c) navn
- d) statsborgerskap
- e) opplysninger knyttet til utdanningen som studieprogresjon og karakterer.

For ansatte ved fagskoler kan følgende personopplysninger behandles:

- a) fødselsnummer
- b) ID-type og ID-nummer
- c) navn
- d) statsborgerskap
- e) opplysninger knyttet til stillingsforhold og finansiering av stillingen.

Departementet kan pålegge fagskoler å rapportere personopplysninger som nevnt i annet og tredje ledd til databasen for statistikk om fagskoleutdanning. Innhentingen av opplysningene kan skje elektronisk.

Personopplysningene i databasen kan utleveres og sammenstilles til forskning og utredning i samsvar med formålet i første ledd. Opplysningene kan også utleveres til andre departementer og statlige organer som etter personopplysningsloven har adgang til å behandle slike opplysninger.

Departementet er behandlingsansvarlig for databasen. Departementet kan gi forskrift om behandlingen av opplysninger i databasen.

Kapittel 8 Ikrafttredelse og overgangsregler

§ 43 Ikrafttredelse- og overgangsregler

Loven trer i kraft fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

Fra samme tidspunkt oppheves lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning.

Forskrifter gitt med hjemmel i lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning skal gjelde frem til 31. desember 2019 eller til forskriften blir opphevet.

Retten til å få skrevet ut et nytt vitnemål for dem som har vitnemål som oppgir fagskolepoeng, oppheves 31. desember 2020.

§ 44 Endringer i andre lover

Fra det tidspunktet loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i lov 14. desember 2007 nr. 116 om studentsamskipnader:

§ 1 første ledd skal lyde:

Denne lov gjelder for studentsamskipnader, studenter og institusjoner som omfattes av universitets- og høyskoleloven, og fagskoler som er tilknyttet en studentsamskipnad og studenter ved disse fagskolene.

§ 2 tredje ledd skal lyde:

Departementet beslutter om studentsamskipnader skal opprettes, legges ned, *deles* eller slås sammen. Sammenslåing av studentsamskipnader kan gjennomføres ved at en eller flere studentsamskipnader overdrar sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet til en annen studentsamskipnad med kontinuitet i rettighets- og forpliktelsesposisjoner. Aksjeloven §§ 13-13 til 13-16 gjelder tilsvarende så langt de passer for slik sammenlåing. *Delinger av studentsamskipnader kan gjennomføres ved at studentsamskipnaden delvis overdrar sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser til en eksisterende eller ny studentsamskipnad med kontinuitet i rettighets- og forpliktelsesposisjoner. Aksjeloven §§ 14-7 og 14-8 gjelder tilsvarende så langt de passer for slik deling.*

§ 3 tredje ledd skal lyde:

Med student forstås i denne lov personer med studierett ved universitet, høyskole eller fagskole, som betaler semesteravgift. Studentgrupper som departementet i forskrift etter studentsamskipnadsloven § 10 kan gi fritak fra krav om betaling av semesteravgift, regnes også som studenter.

Overskriften i § 4 skal lyde:

Universiteter, høyskoler og fagskolers tilknytning til studentsamskipnad

§ 4 nytt annet ledd skal lyde:

Fagskoler som omfattes av fagskoleloven, har rett til å være tilknyttet en studentsamskipnad. Departementet avgjør hvilken studentsamskipnad den enkelte fagskole skal være tilknyttet.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 15. mai 2018

Roy Steffensen

leder

Jorodd Asphjell

ordfører

VEDLEGG 1**Brev fra Kunnskapsdepartementet v/statsråd Jan Tore Sanner til utdannings- og forskningskomiteen, datert 14. mai 2018****Rettelse i prop. 47 L (2017-2018)**

Jeg viser til Prop. 47 L (2017–2018) om lov om fagskoleutdanning.

Ved en inkurie har ikke en bestemmelse som viderefører gjeldende forskrifter gitt med hjemme i lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning blitt tatt med i forslaget til ny lov om fagskoleutdanning. Det er regjeringens intensjon at loven vil tre i kraft 1. juli 2018. Innen dette tidspunktet vil vi ikke rekke å få på plass forskrifter til loven. Jeg ønsker derfor at vi viderefører de tidligere forskriftene til tidligere fagskolelov inntil nye forskrifter blir gjort gjeldende. Det foreslås også at denne bestemmelsen opphører å gjelde 31. desember 2019.

Ny bestemmelse om videreføring av forskriftshjemmel blir nytt tredje ledd i forslaget § 43. Jeg foreslår at Stortinget legger den rettede versjonen til grunn i sin vurdering og eventuelle vedtakelse av lovforslaget:

Ny § 43 skal lyde:

§ 43 *Ikrafttredelses- og overgangsregler*

Loven trer i kraft fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

Fra samme tidspunkt oppheves lov 20. juni 2003 om fagskoleutdanning.

Forskrifter gitt med hjemme i lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning skal gjelde frem til 31. desember 2019 eller til forskriften blir opphevet.

Retten til å få skrevet ut et nytt vitnemål for dem som har vitnemål som oppgir fagskolepoeng, oppheves 31. desember 2020.

VEDLEGG 2**Brev fra Kunnskapsdepartementet v/statsråd Jan Tore Sanner til utdannings- og forskningskomiteen, datert 8. mai 2018****Spørsmål fra Stortinget om ny lov om fagskoleutdanning – Prop. 47 L (2017-2018)**

Eg viser til spørsmål frå Arbeiderpartiet v/saksordførar Jorodd Asphjell av 5. mai 2018.

Spørsmåla er handsama i den same rekkjefølgjen dei er stilt i brevet:

«Om studiepoeng for fagskoleutdanning og ECTS: Stortinget har i behandlingen av fagskolemeldingen vedtatt at utdanning på fagskoler skal gi studiepoeng. I den sammenheng har vi noen spørsmål knyttet til regjeringens oppfølging av dette vedtaket, og hvordan dette utformes og legges opp i forbindelse med ny lovtekst.

1. Utdannings- og forskningskomiteen understreket at studiepoeng er et viktig tiltak for å sikre muligheten for økt internasjonalisering i fagskolesektoren. Fagskolesektoren virker også samlet i sin tilbakemelding om at ECTS må ligge til grunn for en omregning av studiepoeng når fagskolestudenter og fagskolekandidater skal studere videre eller jobbe i andre land. Samtidig har regjeringen i sin høring til ny fagskolelov foreslått at ECVET skal legges til grunn ved en omregning. Hvordan forklarer statsråden denne forskjellen mellom fagskolesektoren og regjeringens forslag?»

Svar:

I Stortingsmelding nr. 9 (2016–2017) Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning og i forslaget til ny lov om fagskoleutdanning er det presisert at endringen fra fagskolepoeng til studiepoeng kun er en endring i betegnelse. Det er ikke foreslått endringer i krav til godkjenning/akkreditering, kvalitetssikring, innhold eller læringsutbytte for fagskoleutdanningen, slik det skulle vært om ECTS skulle bli lagt til grunn for omregning i internasjonal mobilitet.

- «1. ECTS er utarbeidet av EU-kommisjonen for å få felles standard for å lette overgangen for studenter mellom europeiske utdanningsinstitusjoner. ECTS skal slik legges til rette for internasjonalisering av utdanning, og brukes over hele Europa. Dersom ECVET blir valgt, lurer vi på hvilken verdi studiepoeng oppnådd i fagskole i praksis vil ha internasjonalt – da ECVET svært sjelden benyttes på fagskoler, høyskoler eller universiteter i Europa. Hvilken vurdering av mobilitet lå til grunn i høringen om ny fagskolelov når statsråden her heller viser til ECVET som omregningsgrunnlag?»

Svar:

Det er riktig at ECTS opprinnelig er utarbeidet av EU-kommisjonen for å legge til rette for studentutveksling i Erasmusprogrammet. ECTS brukes nå i hele Europa som en del av samarbeidet i Bologna-prosessen (*European Higher Education Area, EHEA*). ECTS er knyttet til kvalifikasjonsrammeverket i Bolognaprosessen (*Qualifications Framework for the European Higher Education Area, QF-EHEA*). I tillegg er kvalitetssikring av utdanningene i henhold til *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area* (ESG) en forutsetning for ECTS.

Godkjennings-/akkrediterings- og kvalitetssikringskravene for fagskoleutdanning tilfredsstiller ikke kravene i ESG, og læringsutbyttet som er fastsatt for fagskoleutdanning, er ikke i tråd med QF-EHEA. Derfor vises det i teksten til ECVET som et mulig verktøy for fagskoleutdanning, da *European Credit system for Vocational Education and Training* (ECVET) gjelder alle nivåer av yrkesopplæring og yrkesrettet utdanning.

- «2. Hvis Norge velger å gå for ECVET, mener statsråden at det vil gjøre det vanskeligere for fagskolestudenter å få høyere yrkesfaglig utdanning godkjent i andre land?»

Svar:

Slik kravene til godkjenning/akkreditering, kvalitetssikring og læringsutbytte for fagskoleutdanningen er i dag, og som det i forslaget til ny lov ikke er lagt opp til endringer i, vil fagbeskrivelsene i ECVET være godt egnet for at høyere yrkesfaglig utdanning blir godkjent i andre land.

- «3. I hvilken grad mener regjeringen det er opp til norske myndigheter å bestemme om ECTS-systemet skal tas i bruk som internasjonalt mobilitetsverktøy for fagskoler?»

Svar:

I retningslinjene for ECTS (ECTS Users' Guide) står det at nasjonale myndigheter bør bestemme hvilke institusjoner som skal kunne gi ECTS. Meningen med denne anbefalingen er at de nasjonale myndighetene skal gå god for at institusjonene som omfattes av ECTS er del av sitt lands universitets- og høyskolesystem, inngår i EHEA-samarbeidet og er kvalitetssikret i henhold til ESG.

- «4. Regjeringen har i lovforslaget slått fast at ECTS ikke skal brukes ved konvertering i sin høring, men sagt at valg av konvertering skal velges ved evaluering av NKR. Hvilken omregning skal eventuelt brukes

frem til regjeringen har avklart dette gjennom evalueringen av NKR?»

Svar:

Svaret på dette spørsmålet avhenger av hvem som foretar omregningen. Om spørsmålet gjelder norske fagskolestudenter som søker seg til videre studier ved universiteter og høyskoler i utlandet, vil det være den mottakende institusjonen i utlandet som ved fritaks-vurdering ev. tildeler ECTS. I fagskolemeldingen er det vist til flere eksempler på at utenlandske universiteter og høyskoler gir fritak, og dermed ECTS, til studenter som tas opp på grunnlag av norsk fagskoleutdanning. Slike vurderinger, eller omregninger, skal fortsatt ligge til den utenlandske høyskolen eller universitetet.

Fagskolene kan imidlertid ikke selv skrive ut bevis på at de gir ECTS fordi kravene til fagskoleutdanning ikke er i tråd med kravene til utdanning som inngår i Bologna-samarbeidet. De kan bruke ECVET om de ønsker det, da forskriftsbestemmelsene om innpassing og fritak for fagskoleutdanningene er formulert i tråd med re-kommandasjonen om ECVET. Det er imidlertid ikke foreslått noe pålegg om å bruke ECVET.

«5. Regjeringen skrev i høringen at fagskoleutdanning ikke kan bruke omregning til ECTS fordi slik «short cycle»-utdanning ikke er omfattet av Bologna-samarbeidet. Men på Bologna-prosessens minister-møte i Jerevan i mai 2015 ble «short cycle qualifications» inkludert i Bologna-samarbeidet og en revidert ECTS User's Guide ble vedtatt: "2015 Yerevan Communiqué, Appendix, Policy measure adopted: The revised ECTS Users' Guide, as an official EHEA document. Commitment: To include short cycle qualifications in the overarching framework of qualifications for the European Higher Education Area (QH-EHEA), based on the Dublin descriptors for short cycle qualifications and quality assured according to the ESG, so as to make provision for the recognition of short cycle qualifications in their own systems, also where these do not comprise such qualifications.

The European University Association (EUA) skriver også i sitt nyhetsbrev 12. april 2018 at: «The short cycle (EQF5) which does not exist in all higher education systems, will become a separate cycle of the EHEA Qualification Framework.» Den reviderte ECTS Users Guide 2015 inkluderer da «short cycle qualifications» (EQF level 5) i Bologna-samarbeidet og i bruken av ECTS. Mener regjeringen at fagskolene likevel ikke hører med i EHEA/Bologna-samarbeidet?»

Svar:

Det er riktig at kvalifikasjonene i den korte syklusen ble vedtatt innlemmet i Bolognasamarbeidet på minister-møtet i Jerevan i 2015, som sitert over. Utfordringen når det gjelder fagskoleutdanningen, er at det fastsatte læringsutbyttet ikke er utarbeidet med utgangspunkt i "Dublin Descriptors" og at utdanningen ikke er kvalitetssikret i henhold til ESG. Det er ingen nødvendighet

at kvalifikasjoner som det er henvist til er på nivå 5 i EQF.

Regjeringen har hele tiden vært tydelig på at fagskoleutdanning er – og skal være et alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. Det har derfor så langt ikke blitt satt krav til godkjenning/akkreditering, læringsutbytte eller kvalitetssikring med tanke på å innlemme fagskolene i dette samarbeidet.

Om gradsbetegnelse:

«6. Regjeringen har fått en samlet anbefaling fra fagskolesektoren, fagskolestudentene og partene i arbeidslivet om at det innføres betegnelsen «Fagskolegrad» for fullført høyere yrkesfaglig utdanning av ett års varighet (60 studiepoeng), og at «Høyere fagskolegrad» gis til fullført høyere yrkesfaglig utdanning av to års varighet eller lengre (120 studiepoeng). Hva er begrunnelsen for at regjeringen ikke går inn for denne anbefalingen i forslaget til fagskolelov?»

Svar:

Det er ingen regel om gradstildeling eller gradstittel i gjeldende fagskolelov. Spørsmålet om gradsbetegnelse for fagskoleutdanning var ett av punktene som ble hørt i forslaget til ny fagskolelov. Departementet ba om at høringsinstansene uttalte seg om hvilken gradsbenevnelse som var ønskelig. Det var store sprik i hva som var ønsket, og departementet fant derfor ikke å kunne legge høringsnotatets forslag om "fagskolekandidat" til grunn, da innspillene fra høringsinstansene sprikte i alle retninger og det ikke var noe forslag som pekte seg ut. Det ble i desember 2017 bestemt at Fagskolerådet skulle få se på spørsmålet om gradsbetegnelse en gang til, og de fikk frist til 5. februar med å komme frem til et omforent forslag. Fagskolerådet oversendte sitt svar til departementet den 13. februar 2018.

Min vurdering er at innføring av en felles gradsbetegnelse for fagskoleutdanning innebærer, på samme måte som for universitets- og høyskolesektoren, en begrensning i fagskolenes rett til selv å bestemme betegnelse på sine grader. Dette er ønsket av fagskolesektoren, og det vil bli fastsatt felles gradsbetegnelse for fagskoleutdanning.

Å lovfeste gradsbetegnelser er heller ikke gjort for andre deler av norsk høyere utdanning. I universitets- og høyskoleloven er kompetansen til å fastsette hvilke grader institusjonene kan gi, og gradstitler, lagt til Kongen og departementet. Dette er en ordning som fungerer godt. Lovfesting av grad medfører at et eventuelt nytt ønske eller krav om å fastsette nye grader eller gjøre endringer i eksisterende grader senere, må gå gjennom en ordinær lovendringsprosess, med tilhørende høring og lovproposisjon og behandling i Stortinget. Dette er en tid- og arbeidskrevende prosess. Jeg fant derfor at kompetansen til å fastsette grader, også for fagskolesek-

toren, burde overlates til departementet, på samme måte som i universitets- og høyskoleloven. Det er tilstrekkelig til å sikre et nasjonalt system og likhet for fagskolene. Det gir også større fleksibilitet for både sektoren og departementet.

Det ligger i forslaget til ny lovbestemmelse at fastsetting av grad skal gjøres i forskrift. Høring av forskrift må vente til lovforslaget er vedtatt i Stortinget. Jeg tar sikte på at høringen kan sendes ut i løpet av sommeren eller høsten 2018, sammen med andre nødvendige forslag til nye forskriftsbestemmelser og eventuelle endringer. Som komiteen er kjent med, vil forslaget fra Fagskolerådet tillegges stor vekt i utarbeidelse av forskrift om grad.

